

Carta na to'ñoom nn'aⁿ hebreos

Tquiaa Ty'oots'om ñ'oom'm nnom Jnaaⁿ na quiaa juuna' ndaaya

¹ Ncuee na ñejndyowa jndye ndii' ndo' jndye nnom ñ'oom teil'uee'ñe Ty'oots'om na tyotseineiⁿ ndaa weloo welooya ñequio ñ'oom ndyuee profetas na tyola'neiⁿna chiuu na quia nluui. ² Saa je' ncuee na macanda, jnda mamatseineiⁿ ndaaya ñequio ñ'oom 'ndyoo Jnaaⁿ. Cha'tsoti na niom, ñ'eⁿ juu quia tqueeⁿ joona', ndo' seijndaa'ñê na cha'tso joo jo' calaxmaⁿna' cwentaa' juu. ³ Ty'oots'om t'maⁿ cwiluiiñê, ndo' juu na neiⁿncoo' na caxuee na cwiluiiñê, maljo' cwiluiiñe Jnaaⁿ. Cha'xjeⁿ na matseixmaⁿ Ty'oots'om, maluaa' t'maⁿ matseixmaⁿ Jnaaⁿ. Manquiityeeⁿ t'maⁿ ñ'oom matseixmaaⁿ, jo' na waa waati tsjoomnancue ñequio cha'tso na niom cañoom'luee. Cantyja na tueeⁿeⁿ teijndaa' na matseilju' Ty'oots'om cha'tso jnaaⁿya. Jnda na teinom na tueeⁿeⁿ quia jo' tjawacatyeeⁿ ntyjaa' ts'o Ty'oots'om ntyjaya cañoom'luee.

T'manti cwiluiiñe Jnda Ty'oots'om nchiiti ángeles

⁴ Nquii Jnda Ty'oots'om t'manti ñ'oom tseixmaaⁿ nchiiti ángeles, ee jnda tqueeⁿna' jom na t'manti ts'iaaⁿ tseixmaaⁿ, nchiiti joona. ⁵ Ee tijoom ñetso Ty'oots'om nnom cwii ángel:

'U cwiluiindyu' Jndaaya;
je' majndaa' na cwiluiindyo tsotye'.

Meiⁿ cwii ndii' tîquitso Ty'oōts'om cantyja 'naaⁿ
cwii ángel:

Ja nntseixma^{nya} tsotyeeⁿ

ndo' juu nntseixmaⁿ jndaaya.

⁶ Ndo' quia na t'mōⁿ Ty'oōts'om Jnaaⁿ na ñequiicheⁿ
tuiiñe ndaā nn'aⁿ tsjoomnancue, tsoom:

Cha'tsondye ángeles 'naaⁿ Ty'oōts'om
cala't'maaⁿndyena juu.

⁷ Saā luaa ñ'oom tso Ty'oōts'om cantyja 'naaⁿ
ángeles:

Mats'aa na cjeendyena cha'na jndye.

Joona cwindye'ntjomna noōⁿ ndo' matseijomna'
joona cha'na ntsaachom.

⁸ Nmeiⁿ tsoom cantyja 'naaⁿ ángeles, saā nnom
Jnaaⁿ tsoom:

'U Ty'oōts'om, juu cantyja na matsa'ntjom',

m'aaⁿ ndo' m'aaⁿna'

juu jo' m'aaⁿna' cantyja na maty'iomyana'.

⁹ 'U neiⁿ na cwil'a nn'aⁿ yuu na ya, ndo' jeeⁿ jndo'
natia na cwil'ana,

Nc'e na ljo', nquii Ty'oōts'om na mat-
seit'maaⁿndyu', jndā tjeiiⁿeⁿ 'U,

ndo' mañequiaaⁿ na neiⁿti'cheⁿ 'u, nchiiti nc'ia'.

¹⁰ Mati matso Ty'oōts'om:

'U Ta, quia na jnaⁿjndyeecheⁿ cha'tso, 'U tqueⁿ
tsjoomanancue;

manncu'ti' tqueⁿ ljo'luee.

¹¹ Cha'tso nmeiⁿ nntsuuna',

saā 'u m'aaⁿ ndo' m'aaⁿndyu'.

Nleindyjoona' cha'na liaa.

¹² Nntseilcwiindy' juona' cha'xjeⁿ mach'ee ts'aⁿ
ñ'eⁿ cwii liaa,

nantseijndyoondyu' jooa' cha'xjeⁿ ts'aⁿ nntsei-
jndyooñê liaⁿaⁿ.

Saa 'u ñecwiixjeⁿ:

ticantycwii xuee chu'.

¹³ Saa meiⁿjom ndii' tyootso Ty'o^ots'om nnom cwii
ángel:

Cajmaⁿl ñjaaⁿñe jo ntyjaa' ts'o^o ntyjaya

hasta xjeⁿ na nntsa'a nn'aⁿ na jndoo 'u na
la'xmaⁿna ts'oom na ntyjo nc'e'.

¹⁴ Ee cha'tso ángeles cwiluiindyena na
cwindye'ntjomna nnom Ty'o^ots'om na majñoom
jooa na cateijndeiina nn'aⁿ na cwicandaa na
nlui'n'maaⁿndye añmaaⁿna.

2

*Na macwji'n'maaⁿñe Ty'o^ots'om nn'aⁿ, jeeⁿ t'maⁿ
tseixmaⁿna'*

¹ Nc'e na jeeⁿ t'maⁿ cwiluiiñe Cristo, jo'
chii macaⁿna' na jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a
ñ'eⁿ Ty'o^ots'om quaⁿtyaacheⁿ cwenta ñ'oom
na cwindyaaya, tints'aana' na n'ndyaaya
jooa'.

² Ljeii na matsa'ntjomna' na tquiaa
Ty'o^ots'om tandyo xuee ñequio luee ángeles,
tyeⁿ tyoqueⁿna' xjeⁿ nn'aⁿ, ndo' cha'xjeⁿ na
maty'iomyana' tyot'uiina' nn'aⁿ na waa jnaⁿ
tyolaxmaⁿ ndo' tyola'tjoondyena nnom juuna'.

³ Nc'e na luaa' waa, ¿chiiu nl'aa na nndyaandyo
xeⁿ tila'ñ'o^ondyo juu na macwji'n'maaⁿñe
Ty'o^ots'om nn'aⁿ na jeeⁿ jnda tseixmaⁿ juuna'?
Juu jo' tyotseicandii jndyee nquii Ta Jesús
cantyja 'naaⁿna', ndo' nn'aⁿ na tyondye na
seineiⁿ, tyot'mooⁿna juuna' ndaayâ. ⁴ Ndo' mati
tjei'yuu'ñe Ty'o^ots'om cantyja 'naaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ

na s'aaⁿ 'naaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, ñequio nt'omcheⁿ nnom na jeeⁿ tyojaawee' n'omna, ñequio ts'iaaⁿ na tixocaluiina' cantyja 'naaⁿ! najndeii nquii ts'aⁿ, ñequio cwii nnom ts'iaaⁿ na cwicandaana na mach'ee Espiritu Santo cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom.

Tuiñe Jesucristo na matseixmaaⁿ cha'na jaa nmeiiⁿ

⁵ Juu tsjoomnancue na quia ncuaa na cwilanaaⁿya cantyja 'naaⁿ!na', nchii tju'cje Ty'o^ots'om juuna' nacje 'naaⁿ ángeles. ⁶ Ee waa ñ'oom naquii' libro Salmos na seineiⁿ David nnom Ty'o^ots'om. Tsoom:

¿Ljo'to cwiluiindyene nn'aⁿ tsjoomnancue na jeeⁿ m'aaⁿ! ts'om! joona?

Ndo' ¿ljo' cwiluiindyena na mache' cwenta joona?

⁷ Cwe' cwantindyo xuee tqueⁿ! joona na ticue'ntyjo na t'maⁿ cwiluiindyena ñequio ángeles.

Saa matseiwe'ndye' joona na matsei't'maaⁿndyu' joona,

⁸ cha'tsoti na tqueⁿ!, tju'cje' joona' nacje 'naaⁿ! ts'aⁿ. Ndo' na tju'cjeeⁿ cha'tsoti tjaa'naⁿ na 'ñeeⁿ na quia nnc'omna' nacje 'naaⁿ! ts'aⁿ. Saa meiⁿ na luaa' tsoom, tyoonty'iaaya cha'tsoti na m'aⁿna' nacjee 'naaⁿ! ts'aⁿ. ⁹ Saa cwinty'iaaya Jesús, na cwe' cwantindyo xuee na tqueⁿ Ty'o^ots'om na ticuee'ntyjo na t'maⁿ cwiluiñê cha'na ángeles, je' candaⁿya matseit'maaⁿñena' jom nc'e na teinoom nawi' na tueeⁿeⁿ, cha cantyja 'naaⁿ! naya na matseixmaⁿ Ty'o^ots'om, tueeⁿeⁿ cwentaa cha'tsondye nn'aⁿ.

10 Cha'tsoti na m'aⁿ, m'aⁿ nc'e na tq^{ue}ⁿ Ty'o^ots'om ndo' laxmaⁿ cwenta^a'aⁿ. Jom l'ue ts'o^om na cha'tson^{dy}e nn'aⁿ na cwiluiindyena ntseinaⁿ, cala'jomndyena na matseit'maaⁿ'ñena' jom. Nc'e na ljo', seijndaa'ñê na tq^{ui}ina' Jesús cha nntseixmaⁿ na canda^a'ñe, nquii na macwji'n'maaⁿ'ñe nn'aⁿ. 11 Ee jaa nn'aⁿ na la'xmaaⁿ'ya na lju' n'o^o'ya ñecwii Tsoty^a'ya ñequio nquii na maqueⁿ jaa na lju' n'o^o'ya. Nc'e na ljo' tijnaaⁿ' Jnda Ty'o^ots'om na nntseicajñoom jaa ntyjee nqueⁿ. 12 Ee naquii' libro Salmos teiljeii ñ'oom na tsoom:

'U Tsoty^a'ya, nntseinaⁿ'ya cantyja 'naⁿ' ndaa cha'tso ndyentyj^o na cwila'y^u' ñ'eⁿndy^o.

Ñequio luantsa nntseit'maaⁿ'ndy^o 'u ñ'eⁿndy^e joona yuu na cwitjomndyena.

13 Ndo' waa cwiicheⁿ ñ'oom na teiljeii na tsoom:

Ñequii'cheⁿ nntseicant^yjaa'tyeⁿ ts'o^o'ya Ty'o^ots'om.

Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom na tsoom:

Luaa ja ñequio ntseinda^a'ya na jnda tq^{ui}aa Ty'o^ots'om l'o^o.

14 Ndo' cha'xjeⁿ ntseinda we ts'aⁿ laxmaⁿ'na mañecwii sei' ñequio niom' mati tyotseixmaⁿ Jesús sei' ñequio niom' cha'xjeⁿ laxmaⁿ nn'aⁿ cha cantyja na nncueeⁿ'eⁿ nnda^a nntseityueeⁿ'eⁿ najndeii na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ, manquii tsaⁿ'jndii jo'. 15 Ndo' na luaa', jnda seicandya^a'ñê cha'tson^{dy}e nn'aⁿ na cha'waa xuee chuuna na la'xmaⁿ'na cha'cwijom moso na mandi'ntjomtyeⁿ na m'aⁿ'na na nquiaana na nncwjena. 16 Ee ñ'oom na mayuu' tachii cwe' ángeles na jndyoteijneiⁿ, saa jndyoteijneiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Abraham na

jndyoteincoo'. ¹⁷ Ndo' cha na nluui na ljo', tcaⁿna' na ñecwii xjeⁿ tseixmaaⁿ ñequio ntyjeeⁿ, cha jo nnom Ty'o^ots'om nntseixmaaⁿ cwii tyee na tjacantyja na t'maⁿ cwiluiñê, na matseicana^{aa}ⁿ ndo' na m'aaⁿ na wi' ts'oom nc'iaaⁿ'aⁿ cha nnda^{aa} nntseit'maⁿ ts'om Ty'o^ots'om nn'aⁿ jnaⁿ na laxmaⁿna nc'e na tueeⁿ'eⁿ cwentaana. ¹⁸ Ee cha'xjeⁿ na tjoom nawi' ndo' tyocantyjaa'ñena' na catseitjo^oñê, jo' chii je' nnda^{aa} nnteijneiⁿ nn'aⁿ na maqueⁿna' xjeⁿ jona na nla'tjo^ondyena.

3

Jesús t'maⁿti cwiluiñê, nchiiti Moisés

¹ Jo' chii, 'o nn'aⁿya na jnda tjei'ndyo Ty'o^ots'om 'o, na jnda tqueeⁿ'ñê 'o na la'xmaⁿ'yo' nn'aaⁿ'aⁿ, c'oom'ya n'om'yo' cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús, na cwiluiñê apóstol ndo' mati tyee na tjacantyja cantyja 'naaⁿ'yo' na cwila'yuyoyo' ñ'eⁿ'ñê. ² Tyotseicana^{aa}ⁿ nnom Ty'o^ots'om na ty'iom ts'iaaⁿ jom cha'xjeⁿ tyotseicanda Moisés quii' waa' Ty'o^ots'om. ³ Saa Jesús t'maⁿti tseixmaaⁿ na nluuit'maⁿ'ñê nchiiti Moisés cha'xjeⁿ ts'aⁿ na mach'ee w'aa cwiluiit'maⁿ'ñetyeⁿ nchiiti w'aa na s'aaⁿ. ⁴ Cwii cwii w'aa majndaa' ts'aⁿ na s'aa juuna', saa cha'tso na niom, Ty'o^ots'om s'aa joo jo'. ⁵ Tyotseixmaⁿ Moisés moso quii' waa' Ty'o^ots'om. Tyotseicana^{aa}ⁿ ts'iaaⁿ na ty'iom jom. Ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ tyocwji'yuu'ñê ndaa naⁿ'ñeeⁿ ñ'oom na secandii jom. ⁶ Saa Cristo na cwiluiñê jnda Ty'o^ots'om, matseicana^{aa}ⁿ quii' waa' Ty'o^ots'om. Jaa laxmaaⁿya w'aa'ñeeⁿ xeⁿ tica'ndyaa nc'uaa'ndyoo na m'aaⁿya na jom

quit'maⁿ n'ooⁿ ndo' na cwicantyjaa'tyeⁿ n'ooⁿya jom.

Waa na nnta'jndyee nn'aⁿ cwentaa' Ty'ooots'om

⁷ Jo' chii cha'xjeⁿ matso Espíritu Santo naquii' ñ'oom' Ty'ooots'om na teiljeii:

Xuee je', xeⁿ cwindye'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Ty'ooots'om,

⁸ tala'quie' n'om'yo' cha'xjeⁿ ñel'a nn'aⁿyo' nn'aⁿ Israel,

na tyola'wendyena nacjoo' Ty'ooots'om ndo' tyoqueⁿna xjeⁿ jom quia na tyom'aⁿna ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'om.

⁹ Jo' jo' weloo welo'yo' tyoqueⁿna xjeⁿ 'naaⁿna ja meiiⁿ wenn'aaⁿ ndyu tyonty'iaana ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyots'aaya quii'ntaaⁿna,

¹⁰ macwe' jo' seiw'iiya naⁿñeeⁿ.

Ndo' tsjooya:

“Na^maⁿ ñenquii'cheⁿ cwila'tjoondyena nooⁿ.

Tîcantlyjaa' n'omna ja.

Meiⁿ tiñe'cala'noⁿna' chiuu waa na l'ue ts'ooⁿ na c'omna.”

¹¹ Ndo' tioo ñ'oom wi' cjoona nc'e na jeeⁿ seiw'iiya jooa

na tijoom nnc'ooquiee'ndyena yuu na seijndaa'ndyo na nnta'jndyeeena.

¹² Jo' chii 'o nn'aⁿya, cal'andyo' cwenta na tjaa meiⁿ cwiindyoy' 'o na nntseixmaⁿ jnaⁿ na ticatseyu' ñ'eⁿ nquii Ty'ooots'om na wando'. ¹³ 'O je' 'io ndi 'io quia'yo' na t'maⁿ n'om nc'iaa'yo' yocheⁿ na ndicwaⁿ wanaaⁿ na matseineiⁿ ñ'oom' Ty'ooots'om na teiljeii cantyja 'naaⁿna', cha tjaa 'ñeeⁿ juu quii'ntaaⁿyo' na nñequiu'nn'aⁿ jnaⁿ juu na mati nntseiquie' ts'om. ¹⁴ Ee cha

nndāa n̄laxmaaⁿya cwentaa' Cristo, macaⁿna' na caljoo'ndyotyaaⁿya cantyja 'naaⁿ'aⁿ cha'xjeⁿ quia na too'a na cwicantyjaa' n'ooⁿya jom hasta na macanda.

¹⁵ Cha'xjeⁿ ñ'oom na matsona':

Xeⁿ xuee je' cwindye'yo' ñ'oom na matseineiⁿ
Ty'ooots'om,
talaquie' n'om'yo' cha'xjeⁿ l'a nn'aⁿ Israel quia
tyola'wendyena nacjoom'm.

¹⁶ ¿Cwaaⁿ nn'aⁿ na tyola'wendye jnda na jndyena
jndyee' Ty'ooots'om? Manquieeti nn'aⁿ na tjei'
Moisés ndyuaa Egipto. ¹⁷ Mawax'atya, ¿ñee
naⁿñeeⁿ na tyotseiw'eeⁿ joona wenn'aaⁿ ndyu?
Ñequio joo na tyolaxmaⁿ jnaⁿ na tja ndyuaa
yuu tjaa nn'aⁿ c'om. ¹⁸ Ndo' ¿ñeeⁿ naⁿñeeⁿ na
tso Ty'ooots'om ñ'oomtyeⁿ na w'iina' na tijoom
xuee nnc'ooquiee'ndye yuu na ñnequiaaⁿ na
nnta'jndyena? Tsoom na ljo' ndaā joo nn'aⁿ
na ticalacandāa'ndye. ¹⁹ Ndo' na luaa' waa,
ma'moⁿtyeⁿnquiona' ndāaya nc'e na ticala'yu'
naⁿñeeⁿ, jo' na seicu'na' na nnc'ooquie'na
ndyuaa'ñeeⁿ.

4

Waa na nta'jndyee nn'aⁿ cwentaa' Ty'ooots'om

¹ Jo' chii ndicwaⁿ waa ñ'oom na tso Ty'ooots'om
na wanaaⁿ na nntsaaquiaa'a na nnta'jndyāaya na
m'aaⁿ. Jo' chii cal'aaya cwenta na tintseicu'na'
na nt'omndyo' 'o taxocandāa n̄lajomndyo' cantyja
'naaⁿ'jo'. ² Ee je' macwindyāaya ñ'oom naya 'naaⁿ'
Ty'ooots'om cha'na joo nn'aⁿ Israel. Saā tjaa'naⁿ na
teijndeii ñ'oom'ñeeⁿ joona, ee ticala'yu'ya n'omna

quia tyondyena juuna'. ³ Saa jaa na cwila'yuu'a nntsaquiaa'a yuu na nnta'jndyaaya cha'xjeⁿ jnda tso Ty'ooots'om:

Xjeⁿ na w'iiya joona tsjoo

na tijoom ñequia na nnc'ooquiee'ndyena yuu na tsjoo na nnta'jndyeena.

Waa cwii taⁿ ñ'oom' Ty'ooots'om na teiljeii na matseineiⁿna' cantyja 'naaⁿ xuee na jnda ntquiee':

Xjeⁿ na tqueeⁿ tsjoomnancue tjacanda'a' ts'iaaⁿ na s'aaⁿ.

⁴ Saa waa cwiicheⁿ taⁿ ñ'oom' Ty'ooots'om na teiljeii cantyja 'naaⁿ xuee na jnda ntquiee'. Matsona': Xuee jnda yom tjacanda'a' cha'tso ts'iaaⁿ na s'aa Ty'ooots'om.

Xuee jnda ntquiee' tacaⁿna' na nnts'aatyeeⁿ ts'iaaⁿ, tajñeeⁿ.

⁵ Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom'm na teiljeii na ma'moⁿna' cantyja 'naaⁿ juu ñ'oom'ñeeⁿ. Matsona':

Tijoom xuee ñequia na nnc'ooquie'na ndyuaa yuu na mats'aa naya na nnta'jndyeena cantyja 'naⁿya.

⁶ Ndicwaⁿ wanaaⁿ na nt'om nn'aⁿ nnc'ooquiee'ndyena yuu na nnta'jndyeena ee nn'aⁿ na tyondye jndyee ñ'oom na macwji'n'maaⁿñe Ty'ooots'om nn'aⁿ tíc'ooquiee'ndyena jo' jo' nc'e na tyola'tjoondyena.

⁷ Nc'e naljo' ma'moⁿxco Ty'ooots'om cwiicheⁿ xuee na matseicajndyuna' xuee je'. Tjaca jndye ndyu quia jo' ñequio 'ndyoo David seineiiⁿ ñ'oom'm na jnda teiljeii:

Xuee je' xeⁿ nndye'yo' jñeeⁿeⁿ,
tilaquie' n'om'yo'.

8 Ee xeⁿ jnda^a tquiaa Josué yuu na nnta'jndyee nn'aⁿ Israel, tixocatseineiⁿ Ty'o^ots'om cantyja 'naaⁿl cwiicheⁿ xuee. 9 Jo' chii nn'aⁿ cwentaa' Ty'o^ots'om ndicwaⁿ waa na nnta'jndyee na cantyja 'naaⁿaⁿ, 10 ee ts'aⁿ na nncjaquiee' yuu na mawajndye Ty'o^ots'om, nncwajndye cantyja na mach'ee cha'xjeⁿ nqueⁿ tajñeeⁿ ts'iaaⁿ na s'aaⁿ. 11 Jo' chii matsona' na calajnda^aaya na nntsaquia^aa yuu na nnta'jndya^aaya cha tjameiⁿcwii ts'aⁿ na nntseijomna' na tintseyoom'm cha'na nn'aⁿ Israel.

12 Ee juu ñ'oom' Ty'o^ots'om wando'na' ndo' waa najndeii na matseixmaⁿna'. Taaticheⁿ juuna' nchi-iti cwii xjo na we ntyja ta^a. Mawindi' juuna' na matooⁿñena' añmaaⁿl ts'aⁿ ñequio espíritu 'naaⁿl ts'aⁿ. Matseicanooⁿna' ñ'oom na ñjoomticheⁿ na m'aaⁿl ts'om ts'aⁿ ndo' macu'xeⁿna' ñomtiuu na m'aaⁿl ts'om ts'aⁿ. 13 Na cha'tso na jnda^a tqueⁿ Ty'o^ots'om, tjaa meiⁿcwii na nnda^a nncwanty'iu jo nnoom, ee cha'tsoñ'eⁿ m'aⁿ xueena' jo nnom nqueⁿ na ññequiandyo cwenta.

Jesús cwiluiñê tyee na tjacantyja na cwiluiit'mañê

14 Nquii Jesús Jnda Ty'o^ots'om cwiluiñê tyee na tjacantyja cwentaaya. Jnda tjaqueⁿeⁿ cañoom'luee, jo' chii macaⁿna' na caljoo'ndyotyaaⁿya cantyja 'naaⁿl na cwila'yuy^a n'o^onya ñ'eⁿñê. 15 Ee m'aaⁿ na wi' ts'oom jaa cha'tso na tijo'ndyo na la'xmaaⁿya. Ee teinoom cha'tso na mach'eeⁿa' xjeⁿ jaa na cwila'tjoondyo nnom Ty'o^ots'om, saa meiⁿcwii tîcatseitjoñê. 16 Jo' chii ñequio na t'maⁿya n'o^onya calacandyoo'ndyo

tio 'naaⁿ Tsotyaaⁿ Ty'o^ots'om cha nnto'ñooⁿya na wi' ts'oom jaa ñequio naya na matseixmaaⁿ na nnteijndeina' jaa quia na macaⁿna'.

5

¹ Cwitjeii'ndye nn'aⁿ cwii ts'aⁿ na nluiiñe tyee na tjacantyja cwiluiit'maⁿñe quii'ntaaⁿna. Cwity'iomna ts'iaaⁿjom na meiⁿntyjeeⁿeⁿjo nnom Ty'o^ots'om cwentaana, na nñequiaa tsaⁿñeeⁿ'naⁿ na cwiñequiana nnoom ñequio quioo' na cwila'cwjeena na cwila't'maaⁿndyena jom.

² Ndo' nc'e juu tyee'ñeeⁿ ñecwiixjeⁿ matseitjoo^{ñe} cha'xjeⁿ jooa, jo' chii nnda^a nc'oom na wi' ts'oom nc'iaaⁿaⁿ na leicala'nqⁿ'na chiuu waa na matsaⁿntjom Ty'o^ots'om nc'e mati jom cwiluiiñe ts'aⁿ na matseitjoo^{ñe}, ³ ndo' nc'e na matseixmaaⁿ na ljo', jo' chii matseicueⁿeⁿ quioo' na mañequiaaⁿ nnom Ty'o^ots'om cwentaa jnaaⁿaⁿ cha'xjeⁿ mati cwentaa nn'aⁿ tmaaⁿ' na matseixmaaⁿ.

⁴ Meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ juu na cwe' l'ue cheⁿnquii ts'om na caluiit'maⁿñe na nnc'oom ts'iaaⁿ tyee'ñeeⁿ. Maxjeⁿ nquii Ty'o^ots'om nnty'ioom ts'iaaⁿñeeⁿ juu cha'xjeⁿ na ty'ioom juuna' Aarón.

⁵ Maluaa' waa cantyja 'naaⁿ Cristo, nchii ty'iomñe cheⁿnqueⁿ ts'iaaⁿ na cwiluiiñe tyee na tjacantyja, nquii Ty'o^ots'om seit'maaⁿñe jom na catseixmaaⁿ ts'iaaⁿñeeⁿ, ee manquiityeeⁿ tsoom:

'U cwiluiindy' jndaaya.

Xuee je' majndaa' na cwiluiindy^o tsotyel'.

⁶ Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom'm na teiljeii na matsoom:

'U ñequii'cheⁿ na cwiluiindy' tyee

cha'xjeⁿ ts'iaaⁿ na tyotseixmaⁿ Melquisedec.

⁷ Xjeⁿ na tando' Cristo nnom tsjomnancue jndeiⁱ tyotseineiⁿ nnom Ty'o^oots'om, hasta tyoquiaa ndaannoom na tyoch'eeⁿ ty'oo nnom nquii na waa najndeiⁱ na matseixmaⁿ na tintseicuee'na' jom na tyuaa', ndo' nc'e na tyotseicaña^{aa}ⁿ, jo' chii jndii Ty'o^oots'om ñ'oom ñ'om. ⁸ Ndo' nc'e na luaa', meiiⁿ na cwiluiiñe Cristo Jnda Ty'o^oots'om sa^a ljeiiⁿ na tcaⁿna' na catseicanda^{aa}'ñê jo nnom, ⁹ ndo' cwii na jnda tqueⁿna' na cwiluiiñê na canda^{aa}'ñê, sei^jndaa'ñena' na cha'tso nn'aⁿ na cwila'canda^{aa}'ndye joo nnoom, mañequiaaⁿ na la'xmaⁿna na ticantycwii na cwicalui'n'maaⁿndyena ¹⁰ ee tqueⁿ Ty'o^oots'om jom tyee na tjacantyja na cwiluiit'maⁿñe, cha'na ts'iaaⁿ na tyotseixmaⁿ juu tyee Melquisedec.

Waa na teincuu' xeⁿ macwji'ñe ts'aⁿ na matseiyoom'm

¹¹ Jndye ñ'oom niom na matsona' na catsjooya ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na matseixmaⁿ tyee'ñeeⁿ sa^a mach'eena' na jndei'na' na nntseiteincoo'a juuna' ndaa'yo' ee 'o jeeⁿ nc'uaa' cwila'noⁿ'yo'. ¹² Jaach'ee xuee cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Ty'o^oots'om, jo' chii matsona' na je' cwiluiindyoy' nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ñ'oom' Ty'o^oots'om ndaa' nt'omcheⁿ, sa^a 'o ndicwaⁿ macaⁿna' na catseineiⁿxco ts'aⁿ ndaa'yo' ñ'oom'm na tijndei'tina' na nntsei'noⁿ ts'aⁿ, 'o ndaatsuu macaⁿna' nchii nantquie na canda^{aa}'. ¹³ Ndo' nn'aⁿ na cwe' ndaatsuu macaⁿna' joo, matseijomna' joona cha'cwijom yo'ndaa na ndicwaⁿ cwintei', ti'naaⁿ naⁿñeeⁿ na ntjeii'na cwenta cantyja 'naaⁿ ñ'oom na jndei'tina'. ¹⁴ Sa^a nantquie

na candaa', tseixmaⁿ juuna' cwentaa nn'aⁿ na candaa' cwila'noⁿⁱ ñ'oom' Ty'ooots'om. M'aaⁿna' cwentaa nn'aⁿ na ya cwitjeii' cwenta yuu na maty'iomyana' ndo' yuu na ticat'iomyana'.

6

¹ Jo' chii tsatsatyaaya naquii' ñ'oom' Ty'ooots'om cha nla'xmaaⁿya nn'aⁿ na jnda tquiee n'om. Ca'ndyaaya cwii ntyja ñ'oom na cwe' we'yandyo na cwit'mooⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿⁱ Cristo, nchii macanda tomti nlanaaⁿya ñ'oom na calcwe' ts'om ts'aⁿ jnaaⁿaⁿ, ndo' mati ñ'oom na cwji'ñe ts'aⁿ cantyja na mach'eeⁿ na titseicantyyaa' ts'oom na cantyja 'naaⁿⁱ jo' nlui'n'maaⁿñê, ndo' ñ'oom na macaⁿna' na catseyu'ya ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'ooots'om, ² ndo' ñ'oom cantyja 'naaⁿⁱ na cwiwits'oomndye nn'aⁿ, ndo' ñ'oom cantyja 'naaⁿⁱ na cwitioo nn'aⁿ lueena nacjoo' x'iaana quia cwitaⁿ nn'aⁿ na cwil'uee'ñe Ty'ooots'om juu, ndo' ñ'oom cantyja 'naaⁿⁱ na cwitando'xco nn'aⁿ na jnda tja ndo' ñ'oom cantyja 'naaⁿⁱ na ticantycwii na nnt'uiiwi'na' nn'aⁿ na nncu'xeⁿ Ty'ooots'om. ³ Ndo' xeⁿ nñequiaa Ty'ooots'om na nnt'mooⁿya ndaa'yo' ñ'oom na nnteijndeina' na nntseiquieeña' n'om'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ, maxjeⁿ nl'aayâ.

⁴ Ee nn'aⁿ na cwila'jomndye cantyja 'naaⁿⁱ nquii na cwiluii'ñe naxuee ndo' jnda jliuna na juu na mañequiaa Ty'ooots'om na cwicandaana, jeeⁿ ya juu jo' ndo' cwito'ñoomna Espíritu Santo, ⁵ ndo' jnda jliuna na jeeⁿ ya ñ'oom' Ty'ooots'om ndo' najndeii na cwiluii'ñe cha'waa ndyu ndo' ndyu na cwindyona', ⁶ ndo' jnda na tajnaaⁿna

cha'tso nmeiⁿl, xeⁿ cwitjeii'ndyena cantyja 'naaⁿl Ty'o^ots'om, xondaꝯ nlcwe'nnda' n'omna, ee na luaa' l'ana cwity'ioomxcona Jnda Ty'o^ots'om ts'oom'naaⁿ na cwilui'jnaaⁿñê ndaaꝯ cha'tso nn'aⁿ. ⁷ Nn'aⁿ na luaa' la'xmaⁿ, matseijomna' joona cha'na tyuaa na ya cwiwicandi' ndaaluaa' na cwiqiuoo cjoo'na', xeⁿ ya cwiwe' ntjom na nleill'uee'ñe ts'aⁿ na tyoch'ee ts'iaaⁿ, ma'moⁿna' na matio'ñaaⁿñe Ty'o^ots'om tyuaa'ñeeⁿ, ⁸ saa xeⁿ cwe' n'oomnioom ñequio l'o^oonioom cwi'oom tyuaa'ñeeⁿ, cwiwitquioo' na maju'wi' Ty'o^ots'om tyuaa'ñeeⁿ ndo' na macanda njñom ts'aⁿ chom juuna'.

Mateijndei ñ'oom' Ty'o^ots'om na cwiljoo'ndyotyaa'ya

⁹ Saa 'o nn'aⁿya na jeeⁿ wi' n'o^onyâ, meiiⁿ na luaa' waa ñ'oom na cwil'uuyâ ndaa'yo', jndaa'ya nquiuyâ na titseijomna' 'o cha'na tyuaa na til'uena'. Niom na cwit'mooⁿna' na m'aⁿ'yo' nato na macwji'n'maaⁿñe Ty'o^ots'om nn'aⁿ. ¹⁰ Ee Ty'o^ots'om cwiluiñê na maty'iomyana', meiⁿ xocatsuu' ts'oom na jnda nquiuy'yo' jom na ñeteijndei'yo' nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿñê ndo' ndicwaⁿ cwil'a'yo' na ljo'. ¹¹ L'ue n'o^onyâ na cwii cwiindy'yo' 'o hasta xuee na macanda ñequiicheⁿ nnt'moⁿ'yo' na m'aⁿ'yo' na wi' n'om' ntyjee'yo' na cwila'yu' cha nnda'yo' juu na cwicantyyaa' n'om'yo' nnom Ty'o^ots'om. ¹² Til'ue n'o^onyâ na nnc'om'yo' na ntqueⁿ'yo' saa calajnda'yo' na nluii'ndyo'tyeⁿ'yo' cha'xjeⁿ tyol'a nn'aⁿ na tyoñ'omt'maaⁿndyena n'omna na nnto'ñoomna

cha'tso na jnda tso Ty'oots'om na nñequiaaⁿ ndaana.

¹³ Quia na tso Ty'oots'om ñ'oom nnom Abraham waa na nnts'aaⁿ, tjaa 'ñeeⁿ cwiicheⁿ na t'maⁿti cwiluiiñe cha'na jom na cantyja 'naaⁿl xuee' juu nnda^a nntseyeⁿtyeeⁿ ñ'oom'm. Jo' chii tqueⁿtyeⁿñe cheⁿnqueⁿ ñ'oom'm nnom tsaⁿñeeⁿ.

¹⁴ Tsoom nnom: “Na mayuu'cheⁿ t'maⁿ nntio'naaⁿndyo 'u ndo' nnts'aa na nleijndyendye nn'aⁿ tsjaaⁿ 'naⁿl na nncjawintyjoo'.” ¹⁵ Tyom'aaⁿ Abraham na jeeⁿ t'maⁿ ts'oom na ñeteinom'm na nluii na ljo', ndo' jnaaⁿaⁿ cha'xjeⁿ na tso Ty'oots'om nnoom. ¹⁶ Quia na ntyjaa' ts'om ts'aⁿ na cala'yu' nn'aⁿ na nntseicanda^añê ñ'oom na jnda tsoom nnom cwii x'iaaⁿaⁿ na nnts'aaⁿ, malcweeⁿeⁿ nquii Ty'oots'om na queⁿya cwenta na nchii cantu matseineiⁿ. Ndo' na ljo' mach'eeⁿ, meiⁿchjoo xonquiaana' na nntseineiⁿti ts'aⁿ cantyja 'naaⁿl ñ'oom'ñeeⁿ. ¹⁷ Jo' chii l'ue ts'om Ty'oots'om na nleitquioo'ya ndaa^a nn'aⁿ na manto'ñoomna juu na nndaana na jnda tsoom na nnto'ñoomna, ee na nntseicanda^añê ñ'oom na jnda tqueⁿtyeeⁿ, meiⁿ xocatseichueeⁿeⁿ ñ'oom na jnda tsoom. Jo' chii cha na m'moⁿna' na mayuu' juu ñ'oom'ñeeⁿ, seityeⁿñê cheⁿnqueⁿ ñ'oomtyeⁿ nacjoom'm. ¹⁸ Cantyja 'naaⁿ we nnom ñ'oommeiⁿñe na xocwijndyoona' meiⁿ xonquiu'nn'aⁿ Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ jona', jaa cwito'ñooⁿya cwii na mañequiaana' na t'maⁿ n'ooⁿya na xotseichuii'na' nc'e cwila'quit'maⁿ n'ooⁿya juu na cwicantyjaa' n'ooⁿya jom. ¹⁹ Ndo' juu na m'aaⁿya na cwicantyjaa' n'ooⁿya jom, matseixmaⁿna' cwii na tyeⁿ matseiljona' añmaaⁿya

cantyja 'naaⁿaⁿ. Juu jo' meiⁿ tixocatyuii'na', m'aaⁿ ndo' m'aaⁿna'. Macjaquiee'na' naxeⁿ liaa na ntyja quii' wats'om cañoom'luee, ²⁰ yuu na jnda tjaquiee' Jesús cantyja 'naaⁿya. Ndo' na luaa', maqueⁿna' jom na cwiluiiñê tyee na tjacantyja cantyja 'naaⁿya, na mañecwii ts'iaaⁿ matseixmaaⁿ cha'xjeⁿ ñeseixmaⁿ Melquisedec.

7

Jesús matseixmaaⁿ ts'iaaⁿ tyee cha'xjeⁿ Melquisedec

¹ Nquii Melquisedec tyom'aaⁿ rey ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoom Salem ndo' mati tyotseixmaaⁿ tyee cwen-taa' Ty'o^ots'om na m'aaⁿ na ndyeticheⁿ. Quia na jndyolcwe' Abraham jnda na tantjoom tia' ñ'eⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwitsa'ntjom, tjacatjomñe Melquisedec jom, tcaⁿ tsaⁿñeeⁿ na catio'naaⁿñe Ty'o^ots'om jom. ² Ndo' cha'tso 'naⁿ na tjei' Abraham luee nn'aⁿ ñ'eⁿ na s'aaⁿ tia', tquiaaⁿ diezmo cantyja 'naaⁿ joo jo' nnom Melquisedec. Xuee' Melquisedec ma'moⁿna' na cwiluiiñê ts'aⁿ na matsa'ntjom cha'xjeⁿ na maty'iomyana' ndo' xuee' tsjoom Salem ma'moⁿna' na tjaa tia' nn'aⁿ tsjoomñee, jo' ma'moⁿna' na tyoluiiñê ts'aⁿ na ya matsa'ntjoom nañeeⁿ na tjaa tia' cachona. ³ Tijndaa' meiⁿ tsotyeeⁿ, meiⁿ tsoñeeⁿ, meiⁿ cwaaⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ na tuiiñê. Tijndaa' cwaaⁿ na tuiiñê, meiⁿ cwaaⁿ na tueeⁿleⁿ. Ndo' na ljo' ñequii'cheⁿ matseijomna' jom cha'na nquii Jnda Ty'o^ots'om, ñequii'cheⁿ matseixmaaⁿ tyee.

⁴ C'oom' n'om'yo' na jeeⁿ t'maⁿ tyoluiiñe Melquisedec na nquii weloo welooya Abraham,

cha'tso na tjeiiⁿeⁿ luee nn'aⁿ na ñequio s'aaⁿ tia', tquiaaⁿ diezmo nnom. ⁵ Cautyja 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, nquiee ntyee na cwiluiindy tsjaaⁿ Leví na jndyowicantyjoo', matsaⁿntjom ljeiiⁿñeeⁿ na quia nn'aⁿ judíos diezmo ndaⁿna, meiiⁿ na nn'aaⁿndyena ndo' mati cwiluiindy ntyeeⁿñeeⁿ tsjaaⁿ'naaⁿ Abraham. ⁶ Saⁿ juu Melquisedec, meiⁿ nchii cwiluiiñê tsjaaⁿ Leví jom, to'ñoom cwenta diezmo l'õ Abraham, tsaⁿ na jndaⁿ tso Ty'oots'om nnom chiuu nnts'aaⁿ. Ndo' tcaⁿ Melquisedec na catio'naaⁿñe Ty'oots'om Abraham. ⁷ Ee ñoom na mayuu' ts'aⁿ na t'maⁿti cwiluiiñe matio'naaⁿñê ts'aⁿ na cjeti tseixmaⁿ. ⁸ Cautyja 'naaⁿ na waa quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos, nn'aⁿ na cwito'ñoom diezmo, joona nn'aⁿ na cwiwje, saⁿ ñoom' Ty'oots'om na jndaⁿ teiljeii matseineiⁿna' cautyja 'naaⁿ Melquisedec na cha'cwijom na ndicwaⁿ wanoom'm. ⁹ Jo' chii ndaⁿ nntso ts'aⁿ na joo ntyee na la'xmaⁿna tsjaaⁿ Leví na je' cwito'ñoomna diezmo, mati tqiana diezmo cautyja 'naaⁿna nnom Melquisedec nc'e nquii Abraham. ¹⁰ Ee quia na tqiaa Abraham diezmo nnom Melquisedec xjeⁿ na tjacatjomñe tsaⁿñeeⁿ jom, meiiⁿ na tyooluiiñe Leví saⁿ cautyja na macwji' Ty'oots'om cwenta, nc'e nquii Abraham, jo' maty'iomna' na tqiaa Leví diezmo.

¹¹ To'ñoom nn'aⁿ Israel ljeii na matsaⁿntjomna' cautyja 'naaⁿ ntyee tsjaaⁿ Leví na joona tsjaaⁿ Aarón na jndyowicantyjoo'. Quia jo' ts'iaaⁿ na ñell'a ntyeeⁿñeeⁿ, xeⁿ ndaⁿ nlqueⁿna' ts'aⁿ na candaⁿñe jo nnom Ty'oots'om, maxjeⁿ taxocaⁿna' na nnc'oom cwiicheⁿ tyee na nchii cha'na

ts'iaaⁿ na ñeseixmaⁿ Aarón saa nlcaⁿna' cwii tyee na nntseixmaⁿ ts'iaaⁿ cha'na juu na ñeseixmaⁿ Melquisedec. ¹² Ee quia na cwileijndyoo ts'iaaⁿ na la'xmaⁿ ntyee, mati macaⁿna' na nleijndyoo ljeii na matseijndaa'ñena' ts'iaaⁿ na cwil'ana. ¹³ Ndo' nquii na cwiluiiñe na matsa'ntjom jaa na cantyja 'naaⁿ matseineiⁿ ñ'oom' Ty'o^oots'om na teiljeii, jom tuiiñê tsjaaⁿ cwiicheⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ Israel, ndo' cantyja 'naaⁿ tmaaⁿñeeⁿ, tjaa meiⁿ ncwii ts'aⁿ na jnda ñet'oom tyee. ¹⁴ Ee maxjeⁿ majndaa'ya na nquii na cwiluiiñe na matsa'ntjom jaa, tuiiñe tsjaaⁿ tmaaⁿ Judá, ndo' quia seineiⁿ Moisés cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ ntyee, ticwjaa'ñê ñ'oom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿñeeⁿ.

¹⁵ Ndo' majndaa'ya na ljo' quia cwiwitquioo' na juu tyee cantyja 'naaⁿya matseijomna' jom cha'na Melquisedec, ¹⁶ na nchii ñeseixmaaⁿ tyee nc'e na mawaa ljeii na matseijndaa'ñena' cwaaⁿ tsjaaⁿ nn'aⁿ nla'xmaⁿna ntyee, saa nc'e na waa najndeii na wando' na tijoom catyuii'. ¹⁷ Ee matso Ty'o^oots'om na ljo' cantyja 'naaⁿ Cristo:

'U ñequii'cheⁿ matseixmaⁿ tyee

cha'xjeⁿ ts'iaaⁿ na tyotseixmaⁿ Melquisedec.

¹⁸ Jo' chii ñ'oom na teijndaa'jndyee na tyotsa'ntjomna', 'ndiina', nc'e na tijndeina' na nlui'n'maaⁿñe ts'aⁿ cantyja 'naaⁿna', ticwil'uena'.

¹⁹ Ee ljeii na tqueⁿ Moisés meiⁿcwii ts'aⁿ tîqueⁿna' na candaⁿñe jo nnom Ty'o^oots'om. Saa waa cwiicheⁿ na matseinoomñe juuna' na la'xmaaⁿya cwii na candaⁿ'ti na mañequiaana' na cwicantyjaa' n'o^oya na cantyja 'naaⁿ juu jo' matseicandyoo'ñena' jaa na m'aaⁿ Ty'o^oots'om.

20 Ndo' t'mooⁿ na mayuu' na ljo' nc'e ñ'oomtyeⁿ na seineiiⁿ. Nt'omcheⁿ ntyee na ñet'om, quia na t'omna ts'iaaⁿ, tjaa'naⁿ ñ'oomtyeⁿ tuaa cantyja 'naaⁿna. 21 Saa cantyja 'naaⁿ! Ta Jesús ty'iomna' ts'iaaⁿ tyee jom ñequio ñ'oomtyeⁿ ee matso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii:

Nquii na matsa'ntjom seineiiⁿ ñ'oomtyeⁿ

meiⁿ xotseichueiiⁿeⁿ na seitioom:

“U ñequii'cheⁿ nntseixmaⁿ! ts'iaaⁿ tyee cha'xjeⁿ ts'iaaⁿ na tyotseixmaⁿ Melquisedec.”

22 Nc'e juu ñ'oomtyeⁿwaa', ma'moⁿndyeyuna' na Jesús waa ñ'oom na candaa'ti cantyja 'naaⁿaⁿ, nchiiti juu na tyowaaⁿndyee. 23 Jeeⁿ jndyendye ntyee na tyom'aⁿ najndyee, ee leicaljoo'ndye ts'iaaⁿñeeⁿ nc'e na tyowjena, 24 saa nc'e na ticue' Jesús, jo' chii tjaa'naⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ tjaquiee' ts'iaaⁿ tyee na matseixmaaⁿ. 25 Jo' chii candaa'ya nndaⁿ nncwji'n'maaⁿñê cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'candyoo'ndyena na m'aaⁿ Ty'oots'om cantyja 'naaⁿaⁿ, ee ticantycwii na wanoom'm ndo' na macaaⁿ nnom cantyja 'naaⁿna.

26 Jo' chii candaa'ya cwiluiiñe Jesús tyee na tjacantya na macaⁿna' jaa. Jom lju' ts'oom, tyootseitjooñê, juu na cwajndii tjaa'naⁿ na t'aa'na' jom, tiquich'eeⁿ cha'na cwil'a nn'aⁿ jnaⁿ, je' matseit'maaⁿñena' jom nandyeti cañoom'luee. 27 Meiⁿ ticaⁿna' na cats'aaⁿ cha'na tyol'a nt'omcheⁿ ntyee na tjacantya tyoluiit'maⁿndye, na 'io ndii 'io tyola'cwjeena quioo' na tyoñequiana jooyo' nnom Ty'oots'om, najndyee cwentaa jnaaⁿ nquieena ndo' nda jo' mati cwentaa jnaaⁿ nn'aⁿ. Saa xuii' na s'aa Jesús, ñejomndii' tquiaañe cheⁿnqueⁿ na tueeⁿeⁿ, cwii na macanda. 28 Ljeii na tqueⁿ

Moisés tqueⁿna' nn'aⁿ ts'iaaⁿ ntyee na ticandaa' la'xmaⁿna. Saa ñ'oom na ndanquia tqueⁿtyeⁿ Ty'o^ots'om maty'iomna' ts'iaaⁿ nquii Jnaaⁿ na tjaa yuu ntycwii na tseixmaaⁿ na candaa'ñê.

8

Jesús cwiluiiñê na matioom'ñê ñ'oom cwentaaya

¹ Cautyja 'naaⁿ ñ'oomwaa na matseinaⁿ cautyja 'naaⁿ ntyee, luaa ñ'oom na t'maⁿti tseixmaⁿna' na cha'tso. Cristo matseixmaaⁿ tyee na tjacautyja na cwiluiit'maⁿñê cwentaaya. Jnda tjaaⁿ cañoom'lueecheⁿ. Je' mawacatyeeⁿ ntyjaa' ts'o Ty'o^ots'om ntyjaya na macwiluiit'maⁿñê, ² na mandiantjoom naquii' yuu na tjacautyja na lju' tseixmaⁿna', juu na s'aa nquii Ty'o^ots'om, nchii nn'aⁿ l'a jo'.

³ Cwii cwii tyee na tjacautyja na t'maⁿ cwiluiiñê cwity'ioomna ts'iaaⁿ jom na nntseicueⁿeⁿ quioo' ndo' na ñequiaaⁿ jooyo' nnom Ty'o^ots'om cwentaa nn'aⁿ. Nc'e na luaa', mati tcaⁿna' na waa na ññequiaa Jesucristo. ⁴ Xeⁿ na ndi m'aaⁿ tsjoomnancue, meiⁿ xoc'oomna' jom na nntseixmaaⁿ tyee, ee m'aⁿ ntyee ljoofne na cwinequia quioo' nnom Ty'o^ots'om cha'xjeⁿ matseijndaa'ñê ljeii na tqueⁿ Moisés. ⁵ Wats'om yuu na cwindye'ntjom ntyee'ñeeⁿ, cwe' tseixmaⁿna' ncwaaⁿ na jlui'tsjaaⁿ juu na waa cañoom'luee. Nquiuuyaaya na cwe' ncwaaⁿ jo' ee quia to' Moisés na nnts'aaⁿ wats'omliaa, matso Ty'o^ots'om nnoom: “Queⁿ queⁿ cwenta na catsa' juuna' cha'xjeⁿ na t'mooⁿya njom' quia t'oom' sjo Sinaí.” ⁶ Saa nquii tyee na tjacautyja cwentaaya,

mach'eeⁿ ts'iaaⁿ yuu na xcweti cwiwit'maaⁿ,
matseitjoom nn'aⁿ ñequio Ty'oots'om nc'e cwii
ñ'oomtyeⁿ na xcwetina', na cajndati ñ'oom
chuuna' na tso Ty'oots'om na nntseicanaaⁿ.

⁷ Juu ñ'oomtyeⁿ na seijndaa'ñe jndyee
Ty'oots'om, xeⁿ tqueⁿna' na candaa'ndye nn'aⁿ,
quia jo' tîcaⁿna' cwiicheⁿ ñ'oom. ⁸ Saa ljeii
Ty'oots'om na juu ñ'oom'ñeeⁿ tîqueⁿna' nn'aⁿ na
candaa'ndye jo nnoom, jo' chii tsoom:

Matso nquii Ta: Mancue'ntyjo xjeⁿ
na nlquaaⁿxcō ñ'oomtyeⁿ ñequio nn'aⁿ Israel ndo'
ñequio nn'aⁿ Judá.

⁹ Juu ñ'oom'ñeeⁿ tixotseijomna' ñequio ñ'oomtyeⁿ
na seijndaa'ndyo ñequio weloona,
quia na t'uiya lueena
na tjeii'a joona ndyuaa Egipto;
saa nc'e na tîcala'candaa'ndyena ñ'oom'ñeeⁿ,
jo' chii 'ndiya joona, luaa' matso nqueⁿ na
matsa'ntjoom.

¹⁰ Juu ñ'oomtyeⁿ na nntseijndaa'ndyo ñequio nn'aⁿ
Israel

quia na nncue'ntyjo xjeⁿ,
luaa nntseixmaⁿna' matso nquii na matsa'ntjom:
Ñ'oom 'naⁿya na matsa'ntjomna', nncwjaa'ndyo
joona' naquii' nqueⁿna,
ndo' nntseiljeiya joona' naquii' n'omna.
Ja nntseixmaⁿya Ty'oots'om cwentaana
ndo' joona nla'xmaⁿna nn'aⁿya.

¹¹ Quia ljo'cheⁿ tixocaⁿna' na ca'moⁿ cwii cwii ts'aⁿ
ndaā nc'iaa',
oo ndaa nn'aaⁿaⁿ oo ndaa nt'omcheⁿ,
cha nnta'jnaaⁿna nqueⁿ na cwiluiiñê na
matsa'ntjoom,

ee xje^{nl}ñeeⁿ cha'tsondye nn'aⁿ nnta'jnaa^{nl}na ja,
meiiⁿ ts'aⁿ na tit'maⁿ cwiluiñe, meiiⁿ ts'aⁿ na tja-
cantyja na matsa'ntjom.

¹² Ndo' natia na cwil'ana nntseit'maⁿ ts'oqⁿ
ndo' xocañjomti ts'oqⁿya jnaaⁿna.

¹³ Quia na matseineiⁿ Ty'oqots'om cantyja 'naa^{nl}
cwii ñ'oomtyeⁿ xco, ma'moⁿna' na jnda tquieeñe
ñ'oom na tyowaa jndyee ndo' juu na jnda tquiee
tseixmaⁿna', mawaa xjeⁿ na nntsuuna'.

9

*Wats'om tsjoomnancue ndo' wats'om
cañoom'luee*

¹ Juu ñ'oomtyeⁿ na tqueⁿjndyee Ty'oqots'om
ñequio nn'aⁿ Israel, jndaa' seijndaa'ñena' chiuu
nla't'maaⁿndyena jom ndo' na nl'ana cwii
w'aaliaa. ² Juu cuarto na cwe' we'yandyo
cantyja 'naa^{nl} w'aaliaa'ñeeⁿ tyomeintyjee' xjo
na tyocantyjoo chom ndo' ñ'eⁿ cwii meiⁿsa yuu
na tyocantyjo ntyoo'. Cuarto'ñeeⁿ jndyuna'
Cuarto Lju'. ³ Naxe^{nl} liaa na ntyja na jnda we,
tyowaa cwicheⁿ cuarto na jndyuna' na Lju'ticheⁿ
Tseixmaⁿ. ⁴ Naquii' cuarto'ñeeⁿ tyowaa tio s'om
cajaⁿ yuu tyola'co ntyee suu ndo' cwii castom
na tcweeñ'eⁿna' s'om cajaⁿ. Ts'om castom'ñeeⁿ
tyowaa cwii xuaa na tuiina' ñ'eⁿ s'om cajaⁿ na
too'cheⁿ ñjom maná ndo' mati ñ'eⁿ ts'oom l'eii
'naa^{nl} Aarón na jndei'na' ndo' ñjom lcaa' ljo' na
chona' ljeii ñ'oomtyeⁿ na seijndaa'ñe Ty'oqots'om
ñ'eⁿndyena. ⁵ Nacjoo' castom'ñeeⁿ tyocantyjo
we querubines na tuii ñequio s'om cajaⁿ. Jona'
cwit'mooⁿna' na m'aaⁿ Ty'oqots'om ñequio nn'aⁿ.
Ndyeyu nacjoo' tscaa' na ta' 'ndyoo castom'ñeeⁿ,

tjom lquii querubines'ñeeⁿ yuu cwiñequia ntyee nioom quioo' na jnda jla'cwjeena cha catseit'maⁿ ts'om Ty'o^oots'om jaa nn'aⁿ Israel. Jndye ñ'oom maniom na cwit'mo^on cwii cwii nmei^{n!}, saa ticaⁿna' na nlanaaⁿnyâ cantyja 'naaⁿ joona' na maje'ndyo.

⁶ Quia na jnda teijndaa' cha'tso nmei^{n!}, nquiee ntyee 'io ndi 'io tyo'ooquie'na cuarto na we'yandyo na tyol'ana ts'iaaⁿ na la'xmaⁿna. ⁷ Saa cuarto na jnda we, macanda tyojaaquiee' nquii tye na tjacantyja cwiluiit'maⁿñe, ndo' ñejom ndii' na cwii cwii chu. Tyojaachom nioom quioo' na cwila'cwjee nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena Ty'o^oots'om. Niom'ñeeⁿ tyoñequiaaⁿ cwentaa' jnaa^{n!} nqueⁿ ndo' mati cwentaa' jnaaⁿ nn'aⁿ. ⁸ Ndo' na luaa' tuaa, ma'moⁿ Espíritu Santo na yocheⁿ na tyowaa wats'om liaa'ñeeⁿ, ticwanaaⁿ na nncjaquiee' meiⁿquia ts'aⁿ cuarto na lju'ticheⁿ tseixmaⁿna'. ⁹ Cha'tso nmei^{n!} la'xmaⁿna' cwii na ma'moⁿna' ndaaya ncuée meiiⁿñe, ee 'naⁿ na tyoñequia nn'aⁿ ñequio quioo' na tyola'cwjeena na cwila't'maaⁿndyena Ty'o^oots'om, ts'iaaⁿñeeⁿ tîcandaⁿ nlqueⁿna' joona na la'xmaⁿna na candaⁿndyena jo nnom Ty'o^oots'om. ¹⁰ Ñ'oom'ñeeⁿ cwe' t'uiina' cantyja 'naⁿ na cwicwa'na ndo' na cwiwena ñequio nt'omcheⁿ nnom na maqueⁿlju'na' joona. Saa cwe' tomti la'xmaⁿna' cwii na matsaⁿntjomna' chiuu na nc'omna, ndo' joo ñ'oommei^{n!} ñequii'cheⁿ tyowaa najndana' hasta xjeⁿ na seichuii' Ty'o^oots'om chiuu nla't'maaⁿndye nn'aⁿ jom.

Nioom' Cristo

11 Saa jnda jndyo Cristo na cwiluiñê tyee na tjacantyja cantyja 'naaⁿ cha'tso naya na maniom. Juu wats'om yuu na mandi'ntjoom, yati ndo' candaã'ti tseixmaⁿna', meiⁿ nchii nn'aⁿ l'a juuna' ee nchii tseixmaⁿna' cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue. 12 Jnda tjaqueⁿeⁿ yuu na lju'ticheⁿ wats'om cañoom'luee, saa nchii cha na ñnequiaaⁿ nioom canch'ioo ñequio nioom quioo'ndyo nch'u, jom tquiaaⁿ nioom' nqueⁿ, meiⁿ ticaⁿna' na nnts'aannaaⁿaⁿ na ljo' ndo' nc'e jo', seijndaa'ñê na la'xmaaⁿya na ticatycwii na cwicalui'n'maaⁿndyo.

13 Ñ'oom na mayuu' quia tyolacandaãndye ntyee nioom quioo'ndyo ñequio nioom canch'ioo nacjoo nn'aⁿ ñequio tsjaa' na tcoñe casondyecu, tyowaa najndei na tyola'xmaⁿ ts'iaaⁿmeiⁿ na tqueⁿ lju'na' nn'aⁿ cha nndaã nla't'maaⁿndyena Ty'oots'om.

14 Ndo' nc'e na luaa' waa, juu nioom' Cristo mat'maⁿti waa najndei na matseixmaⁿna', ee cantyja 'naaⁿ najndei na matseixmaⁿ Espíritu Santo na ticantycwii na m'aaⁿ, Cristo tquiaañe cheⁿnqueⁿ nnom Ty'oots'om na seijomna' jom cha'na quioo' na candaã'ñe ndo' nioom' jom matseilju'na' na m'aaⁿtyeⁿ n'o^oya cantyja 'naaⁿ joo ts'iaaⁿ na wjaachuuna' jaa na nncwjaaya cha nndaã ndya'ntjooⁿya nnom Ty'oots'om na wando'.

15 Nc'e na luaa', tquiaañe Cristo na tueeⁿeⁿ cha cantyja 'naaⁿ cwii ñ'oom xco na matseijndaa'ñê nndaã nntseitjoom nn'aⁿ ñequio Ty'oots'om, ndo' na ljo' nndaã nntseit'maⁿ ts'oom nn'aⁿ jnaaⁿna na ñel'ana quia tyom'aⁿna nacje 'naaⁿ ñ'oomtyeⁿ na tyowaajndyee ndo' cha joo nn'aⁿ na ma'maⁿ Ty'oots'om nndaã nnto'ñoomna juu naya na ti-

joom ntycwii na jnda tsoom na ñnequiaaⁿ ndaa naⁿñeeⁿ. ¹⁶ Quia matseiljeii ts'aⁿ tsom na matseijndaa'ñenaⁿ cwii na l'ue ts'om, ñ'oom na chuu tsom'ñeeⁿ, tjaa'naⁿ najndeinaⁿ yocheⁿ na ndicwaⁿ wando' tsaⁿñeeⁿ. ¹⁷ Ee tsom na seiljeii ts'aⁿ na ma'moⁿnaⁿ chiuu waa na matseijndaa'ñe, tjaa'naⁿ najndeii tsom'ñeeⁿ yocheⁿ na wando' tsaⁿñeeⁿ, xeⁿ jnda tueeⁿeⁿ quia jo' waa najndeii na matseixmaⁿnaⁿ. ¹⁸ Nc'e na ljo', ñ'oom na teijndaa' najndyee mati tqueⁿtyeⁿnaⁿ cwe' ñ'eⁿ nioom quioo'. ¹⁹ Ee quia na jnda sei'naaⁿ Moisés cha'tso ljeii na matsaⁿ'ntjomnaⁿ ndaa nn'aⁿ Israel, quia jo' seityeeⁿ soo wee cwii ts'oom hisopo, seicanaⁿaⁿ soo'ñeeⁿ quii' nioom catsondyench'u ñequio nioom canch'ioo na tjoom'naⁿ ñ'eⁿ ndaatoo, jnda jo' seicandaⁿñê niom'ñeeⁿ tsom na chuu ljeii'ñeeⁿ ndo' mati nn'aⁿ Israel. ²⁰ Ndo' tsoom ndaana: “Cantyja 'naaⁿ niom'waa ma'moⁿnaⁿ na cwiljotypeⁿ ñ'oom na matsaⁿ'ntjomnaⁿ na matseijndaa'ñe Ty'oⁿots'om ñ'eⁿndyo'.” ²¹ Ndo' mati seicandaⁿñê niom'ñeeⁿ wats'omliaa ñequio cha'tso 'naⁿ na cwiwil'ue jo' jo' na cwila't'maaⁿndyena Ty'oⁿots'om. ²² Cantyja 'naaⁿ ljeii na matsaⁿ'ntjomnaⁿ, mandyo na cha'tsoti 'naⁿ maqueⁿlju'naⁿ ñequio niom', ndo' xeⁿ ticwe' niom', ticatseit'maⁿ ts'om Ty'oⁿots'om jnaaⁿ nn'aⁿ.

Tquiaañe Cristo na tueeⁿeⁿ, jo' na matseiljoom'm jnaaⁿya

²³ Ndo' na luaa', jo' chii tcaⁿnaⁿ na cwe' nioom quioo' cha queⁿlju'naⁿ joo 'naⁿ na teil'ue quii' wats'omliaa na joona' jlui'tsjaaⁿnaⁿ joo 'naⁿ na niom cañoom'luee, saⁿ joo 'naⁿñeeⁿ tcaⁿnaⁿ

na cue' cwii na candaa'ti. ²⁴ Ee Cristo, nchii tjaqueⁿeⁿ wats'om na ñel'a nn'aⁿ, cwii na cwe' jlui'tsjaaⁿna' wats'om na mayuu'cheⁿ na waa cañoom'luee. Jom tjaqueⁿeⁿ cañoom'luee yuu na matioom'ñê ñ'oom 'naaⁿya jo nnom Ty'o^oots'om. ²⁵ Nchii tjaqueⁿeⁿ cañoom'luee na jndye ndii' na nncueeⁿeⁿ cwentaa nn'aⁿ, cha'xjeⁿ quich'ee tyee na cwiluiitquieñe jo ndaa nn'aⁿ judíos na chu ndo' chu mawjaaqueⁿeⁿ cuarto na macanda na lju' tseixmaⁿna' na ñnequiaaⁿ nioom quioo'. ²⁶ Ee xeⁿ na ljo' tcaⁿna', quia jo' jndye ndii' xjeⁿ na tqueⁿ Ty'o^oots'om tsjoomnancue, nlcaⁿna' na cue' Cristo. Saa ncueemeiiⁿ na mawjaantycwii cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, ñejomndii' teitquioo'ñe Cristo, na tquiaañê na tueeⁿeⁿ na nntseicanoom'm jnaaⁿ nn'aⁿ. ²⁷ Ndo' cha'xjeⁿ na majndaa' na ñejom ndii' nncwjaaya na cha'tsondyo, ndo' jnda jo' nncu'xeⁿ Ty'o^oots'om jaa, ²⁸ maluaa' ñejomndii' na tquiaañe Cristo na tueeⁿeⁿ cha nntseinoom'm jnaaⁿ jndyendye nn'aⁿ. Nda jo' nleitquioo'ñê na nnda we, nchii cwe' na nntseijndaa'ñê cantyja 'naaⁿ jnaaⁿ nn'aⁿ, saa na nncwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ na cwicantyyaa' n'om jom.

10

Ñejom tue' Cristo cwentaa cha'tsondye nn'aⁿ

¹ Juu ljeii na tqueⁿ Moisés matseijomna' ju-una' cwe' cwii ncwaaⁿ joo naya na tseixmaⁿ Cristo na quia nnto'ñooⁿya, nchii tseixmaⁿna' cwii na nlqueⁿna' ts'aⁿ na candaa'ñe jo nnom Ty'o^oots'om. Nc'e na luaa', juu ljeii'ñeeⁿ tijoom candaa' nlqueⁿna' na candaa' la'xmaⁿ nn'aⁿ na

chu ndo' chu cwilacandyoo'ndyena na m'aa'n Ty'ooots'om. ² Ee cantyja 'naa'n ljeii'ñee'n, xe'n waa na nndaꞗ nlque'na' ts'a'n na tjaa jna'n tseixmaa'n, quia jo' jnda' 'ndye nn'a'n Israel na cwila'cwjeena quioo' cha nntseit'ma'n ts'om Ty'ooots'om jona. ³ Saa nc'e na chu ndo' chu ñejla'cwjeena quioo' cha catseit'ma'n ts'om Ty'ooots'om jna'n na laxma'na, na luaa' ñel'ana yache'n s'aana' na tjañjoom' n'omna na ndicwa'n laxma'na jna'n, ⁴ ee tijoom jndaa nlju'ñe ts'a'n jnaa'n'a'n cwe' ee na cwiquioo nioom quioondyo ñequio canch'ioo.

⁵ Macwe' jo' quia jndyo Cristo tsjoomnancue, tsoom nnom Ty'ooots'om:

Tileiquiaana' na nljoya ntyji' na cwe' quioo' cwila'cwjee nn'a'n, ñequio 'na'n na cwiñe'quiaana na cwila't'maa'ndyena 'u.

Jo' chii tquiaa' na ts'a'n ja cha nnc'ioꞗ cwentaa nn'a'n cha nntseit'ma'n ts'om' jna'n na la'xma'na.

⁶ Tinei'n' na cwila'cona quioo' ñequio nt'omche'n na cwil'ana naya 'U cha nndaꞗ nntseit'ma'n ts'om' jnaa'na.

⁷ Jo' chii tsjoꞗ:

“Luaa ja Ta, waa ñ'oom na teiljeii cantyja 'na'ya na matsona':

'U Ty'ooots'om, jnda' jndyoꞗ na nnts'aaya yuu na l'ue' ts'om',

cha'xe'n ñ'oom na teiljeii cantyja 'na'ya nacjoo' libro.”

⁸ Najndyee tso Cristo na tinei'n' Ty'ooots'om quioo' na cwila'cwjeena na cwila'cona nnom tio, ñequio nt'omche'n nnom na cwil'ana naya jom meii'n juu ljeii na matsa'ntjomna' ñequio najndei'na' matsona' na cal'ana naljo'. ⁹ Jnda' jo' tsoom:

“Jnda jndyoo na nnts'aa yuu na l'ue ts'om'.”
 Ñ'oomwaa' ma'moⁿna' na matseyueeⁿeⁿ ñ'oom
 na cwila'cwjee nn'aⁿ quioo' cha nntseit'maⁿ
 ts'oom jnaaⁿna ndo' macwjaa'ñê ñ'oom xco na
 jnda we na ñejom ndii' nncue' Cristo cwentaa
 jnaaⁿ nn'aⁿ. ¹⁰ Jnda tqueⁿ Ty'o^oots'om jaa na lju'
 n'o^oya nc'e s'aa Jesucristo cantyja na l'ue ts'oom,
 na tquiaañe cheⁿnqueⁿ na tueeⁿeⁿ cwentaaya,
 ñejom tuii na ljo' cwentaa cha'tsondyoñ'aaⁿ.

¹¹ Ntyee cwentaa nn'aⁿ judíos na ñet'om
 nacje 'naaⁿ ñ'oom najndyee na tacatyeeⁿtyeⁿ,
 'io ndi 'io mañe'joo mañe'joo ts'iaaⁿ tyol'ana
 na tyola'cwjeena quioo' cha nntseit'maⁿ ts'om
 Ty'o^oots'om joona. Sa^a tijoom canda^a na
 nntseicanduu' Ty'o^oots'om jnaaⁿ nn'aⁿ cantyja
 'naaⁿ jo'. ¹² Sa^a Cristo ñejom ndii' tquiaañe
 nnom Ty'o^oots'om na cueeⁿeⁿ cha nnda^a
 nlju'ndyoo cantyja 'naaⁿ jnaaⁿya. Jnda jo'
 tjawacatyeeⁿ ntyjaa' ts'o Ty'o^oots'om ntyjaya yuu
 na matseit'maaⁿñena' jom. ¹³ Je' meinom'm hasta
 xjeⁿ na nntsa' Ty'o^oots'om nn'aⁿ na jndoo jom na
 nntseijomna' naⁿñeeⁿ cha'cwijom ts'oom na ntyjo
 nc'eeⁿ, ¹⁴ ee ñejom ndii' na tquiaañe na tueeⁿeⁿ,
 ndo' nc'e na ljo', juu na canda^a na maqueⁿna'
 na lju' n'om nn'aⁿ na cwicantyyaa' n'omna jom,
 ticantycwiina'. ¹⁵ Ndo' mati nquii Espíritu Santo
 macwji'yuu'ñê na ljo' nda^aya, na tsoom:

¹⁶ Nqueⁿ na matsa'ntjoom tsoom:

“Luua ñ'oom na nlquaaⁿxco ñ'eⁿ nn'aⁿ Israel jnda
 na tjacaa jndye ntyu.

Nlquaaⁿya ñ'oom na matsa'ntjomna' quii'
 n'omna,
 ndo' nntseiljeiya joona' naquii' nqueⁿna.”

17 Jnda jo' tsotyeeⁿcheⁿ:

Meiⁿ xocjaañjoom'ti ts'o^onya jnaaⁿna ñequio natia na cwil'ana.

18 Jo' chii quia jnda seit'maⁿ ts'om Ty'o^ots'om jnaaⁿ nn'aⁿ, tacaⁿtina' na cwiicheⁿ nncue'nnda'.

Calacandyoo'ndyo na m'aaⁿ Ty'o^ots'om

19 Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwila'yuy'o' ñ'eⁿ Ty'o^ots'om, cwiñ'o^ot'maaⁿndyo n'o^onya na ndyeyu macwitsaaquia^a'a yuu na tseixmaⁿ na lju'ticheⁿ na m'aaⁿ. Ee niom' Jesucristo mañequiaana' na wanaaⁿ na cal'aaya na ljo'.

20 Cwitsquia^aya jo' jo' cantyja 'naaⁿ' nato xco. Juuna' mañequiaana' na ticantycwii na wando' ts'aⁿ. Cristo seijndaa'ñê natowaa' quia na tjaa'ñe ts'aⁿ lantsa tsei'ntsqueeⁿeⁿ. Na luaa' tjoom matseijomna' cha'cwijom quia na t'ioo' liaa tco na ñentyja yuu na tyowjaaquiee' tyee cuarto na macandā na lju'ticheⁿ. 21 Jesús cwiluiñê tyee cwentaaya na tjacantyja na cwiluiit'maⁿñê na matsa'ntjoom nn'aⁿ na cwiluiindyewenta' Ty'o^ots'om. 22 Jo' chii jndei'na' na cala'candyoo'ndyo na m'aaⁿ Ty'o^ots'om ñequio na xcwee'ya n'o^onya, ñequio na canda^a'ya na cwila'yuy'a n'o^onya ñ'eⁿñê, ee jnda seiljoom'm jaa naquii' n'o^onya cha tinc'o^onya na maco'tiana' nquiuyua na nntsaantjaaa' jom, na jnda tmaaⁿ jaa na cha'waandyo ñequio cwii na matseijomna' ndaatioo lju'. 23 Caljoo'ndyotyaaⁿya ñequio ñ'oom na cwicantjaaa' n'o^onya. Til'aaya na we waa cantyja 'naaⁿ'na'. Ee ñ'oom na jnda tso Ty'o^ots'om ndaa^aya na nnts'aaⁿ, maxjeⁿ nntseicanda^a'ñê.

24 Mati la'xmaaⁿya na cateijndeiiaⁿya na

cwila'yu' cha na cantyja 'naaⁿ jo' nntseiqueeⁿna' n'omna na mati nnc'omna na wi' n'omna nc'iaana, ndo' na cal'ana yuu na ya. ²⁵ Tacal'aaya na ticala'jomndyo quia cwitjomndye nn'aⁿ na cwila'yu'. M'aⁿ nn'aⁿ na cwil'a na ljo' saꞗ jaa quiaaya na t'maⁿ n'om cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu'. Majndeiticheⁿ je' na cwinty'iaaya na wjaawindyoo' na nncwjee'nnda' nquii Ta Jesús.

²⁶ Ee xeⁿ cwil'aayaaya na nla'tjoꞗndyo nnom Ty'oꞗts'om ndo' macwita'jnaaⁿa ñ'oom na mayuu', tjaa'naⁿ cwiicheⁿ nnom na nnc'o juuna' ñequiondyo cantyja 'naaⁿ jnaⁿ na cwil'aatyaaaya.

²⁷ Xeⁿ cwil'aaya na ljo', macandꞗ meⁿndoo'na' na nncu'xeⁿ Ty'oꞗts'om jaa, ee waa cwii na matseicaty'uena' ee ncuua chom na jeeⁿ w'ii na nnt'uiina' nn'aⁿ na cwi'oo nacjoom'm. ²⁸ Tyowaa na teiyo na meⁿquia ts'aⁿ na tiñe'catseicandꞗ ñ'oom na tqeⁿ Moisés, cwe' ñequio ñ'oom 'ndyoo meiiⁿ ñe'we ndyee ts'aⁿ na ntyjii na ljo' mach'ee tsaⁿñeeⁿ, seijndaa'ñena' na cueeⁿen. Maxjeⁿ tjaa 'ñeeⁿ nnc'oom na wi' ts'om tsaⁿñeeⁿ.

²⁹ Nc'e na luaa' waa, c'oom'ya n'om'yo' cwanti na wi'ti nntjom cwii ts'aⁿ na matseyiu' na mach'eeya jnaaⁿl. Cha'cwijom macandyueeⁿ Jnda Ty'oꞗts'om. Mach'eeⁿ na ticuee' ts'oom na juu nioom' Jesús na maqueⁿtyeⁿna' ñ'oom xco na matseijndaa'ñê, s'aaⁿ na cwe' cwantindyo niom'ñeeⁿ ndo' juuna' maqueⁿna' jom na tseixmaaⁿ cwentaa' Ty'oꞗts'om. Matseijnaaⁿ tsaⁿñeeⁿ nquii Espíritu na cwiluiiñe Ty'oꞗts'om na jom jeeⁿ wi' ts'oom juu. ³⁰ Ee manquiuyu na tso Ty'oꞗts'om: “Ja tseixmaⁿya na nntioom nn'aⁿ noꞗⁿya cantyja na cwila'tjoꞗndyena. Cha'tso

na nnjoom, nncō nnts'aa na nntioomna.” Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom na tsoom: “Nquii Ta Ty'oōts'om nncu'xeeⁿ nn'aaⁿ'aⁿ cantyja na jnda jla'tjōōndyena nnoom.” ³¹ Jeeⁿ cwajndii nlco'wi'na' ts'aⁿ na nncju'na' juu l'ō Ty'oōts'om na wando'.

³² Cjaañjoom'ya n'om'yo' ncuee na ñejndyocaana', quia na to'yo' na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Ty'oōts'om, tyola'quiiyaya n'om'yo' na jeeⁿ wi' tyotjom'yo' na la'xmaⁿ'yo' cwentaaⁿ'aⁿ. ³³ Ñ'eeⁿ'ndyo 'o na tyocalui'jnaaⁿ'ndyo' l'a nn'aⁿ ndo' na tyota'wi'na 'o jo ndāā nt'omcheⁿ, ndo' nt'omndyo' 'o tyoteijndei'yo' nn'aⁿ'yo' na cwila'yu' na teinomna nawi'ñeeⁿ. ³⁴ Mati t'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ'yo' na cwila'yu' na too'ndyena w'aancjo, teijndei'yo' joona 'naⁿ na ñetcaⁿ'na'. Ndo' quia tjeii' nn'aⁿ 'naⁿ'yo' nc'e na cwila'yu'yo', tyom'aⁿ'yo' na neiⁿ'yo' meiiⁿ na tjom'yo' na ljo'. Ee cwila'noⁿ'yo' na cañoom'luee waa cwii nnom na jndati tseixmaⁿ'na', na tixontycwiina'. ³⁵ Jo' chii nc'e na nmeiⁿ' jnda teinom'yo', tica'ndyenc'uaa'ndyo' na cwicantyyaa' n'om'yo' Ty'oōts'om, ee juuna' matseijndaa'ñena' na nnto'ñoom'yo' cwii na jeeⁿ jnda tseixmaⁿ. ³⁶ Macaⁿ'na' na cala'quii n'om'yo' nawi' na cwiwinom'yo'. Ee na nl'a'yo' na ljo', nla'jomndyo' ñequio na l'ue ts'om Ty'oōts'om ndo' na ndāā ññequiaaⁿ na nnto'ñoom'yo' cha'tso na jnda tsoom na nnts'aaⁿ. ³⁷ Ee waa ñ'oom'm na teiljeii cantyja 'naaⁿ' Cristo na matsona': Nqueⁿ na waa ñ'oom na nncwjeeⁿ'eⁿ, mawaa mawaa xjeⁿ na nncwjee'cañoom. Tayo mancwjeeⁿ'eⁿ.

³⁸ Ts'aⁿ na maquāⁿ na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ,

nnc'oom cantyja 'na^{ny}a nc'e na matseyiyu'ya
ts'oom ñ'e^{ny}ndyo;
saa xeⁿ lcwe'ntyaaⁿ'aⁿ cantyja 'na^{ny}a,
xoc'o^ony^a na nei^{ny}a jom.

³⁹ Saa jaa ticala'xmaa^{ny}a cha'na nn'aⁿ na
cwitjeii'lcwee'ndye na cantyja 'naaⁿ jo'
cwitsuundye. Jaa la'xmaa^{ny}a nn'aⁿ na cwila'y^u'ya
n'o^ony^a ñ'eⁿ Ty'o^ots'om, ndo' na ljo' maqueeⁿ jaa
na cwicalui'n'maa^{ny}ndyo.

11

*Matsona' na catseyiyu'ya ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ
Ty'o^ots'om*

¹ Ts'aⁿ na matseyiyu'ya ts'om ñ'eⁿ Ty'o^ots'om,
majndaa'ya ntyjii na nlo'ñom ljo' na macantyjaa'
ts'om jo nnoom. Ndo' mati maniom 'naⁿ meiiⁿ
na tyoonty'iaa ndaaya. ² Nc'e na tyola'y^u'ya
n'om weloo nn'aⁿ Israel, jo' chii tjawee' ntyjii
Ty'o^ots'om ñ'e^{ny}ndyena.

³ Cantyja na cwila'y^u'ya n'o^on ñ'eⁿ Ty'o^ots'om,
cwila'n^ony^a na tqueeⁿ tsjoomnancue ñequio
tsjo'luee. Ndo' teil'uee'ñê 'naⁿ na xocandaa
nty'iaa' ts'aⁿ jona' na tqueeⁿ 'naⁿ na niom na
cwinty'iaaya je'.

⁴ Abel tyotseyiyu'ya ts'oom. Nc'e na ljo' xcweti
seit'maaⁿñê juu, nchiiti Caín. Ndo' nc'e na ljo'
tyotseixmaaⁿ, tso Ty'o^ots'om na tjaa jnaaⁿ'aⁿ ndo'
'naⁿ na tyoñequiaaⁿ tjawee' ts'om. Ndo' na tyot-
seyiyu'ya ts'oom, meiiⁿ na jndaⁿ tueeⁿ'eⁿ ndicwaⁿ
matseijn^ony^a n'o^ony^a.

⁵ Mati Enoc tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'o^ots'om.
Wanoom'm quia na tjañ'oom jom cañoom'luee,

ticueeⁿeⁿ. Taticaliu nn'aⁿ jom, ndo' cwitzoocheⁿ na nncjaañ'oom jom, ñ'oom' Ty'ooots'om na teiljeii matsona' na tjaawee' ntyjii ñ'eⁿñê. ⁶ Xocjaawee' ntyjii Ty'ooots'om ñ'eⁿ ts'aⁿ xeⁿ ticatseyu'ya ts'om ñ'eⁿñê, ee cha na nntseicandyoo'ñena' ts'aⁿ ñ'eⁿñê, macaⁿna' na catseyu' na m'aaⁿ ndo' na t'maⁿ naya nnts'aaⁿ juu na xcweti mal'ue jom.

⁷ Nquii Noé, nc'e na tyotseyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'ooots'om, quia na seicandii jom na nluii cwii na tijoom ñenty'iaa nn'aⁿ na tuii, seicandañê ndo' s'aaⁿ w'aandaa cha nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ waⁿaⁿ. Ndo' nc'e na tyotseyoom'm, t'mooⁿ na nn'aⁿ tsjoomnancue la'xmaⁿ jnaⁿ sañ nqueⁿ jlui'n'maaⁿñê nc'e na tyotseyu'ya ts'oom ñ'eⁿñê.

⁸ Mati Abraham tyotseyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'ooots'om. Jo' chii quia na t'maⁿ jom, seicañañ. Jlueeⁿeⁿ tsjom'm na wjaⁿ ndyuaa na macanaaⁿaⁿ. Tjaaⁿ meiⁿ ticaljeiiⁿ yuu wjaayom. ⁹ Ndo' nc'e na tyotseyu'ya ts'oom, ñeseijomna' jom na tyom'aaⁿ tyuaa'ñeeⁿ cha'na ts'aⁿ na cwe' tyjee'ya, ndo' juuna' tyuaa na macanaaⁿaⁿ na tquiaa Ty'ooots'om. Cwe' l'aaliaa tyom'aaⁿ jo' jo' ndo' majo'ti Isaac ñ'eⁿ Jacob na mañejuu ñ'oom tsoom na nndaana na nnts'aaⁿ. ¹⁰ Ee tyomeindoo'nty'iaañe Abraham na nncjaⁿ yuu waa tsjoom na jeeⁿ tyeⁿ tsiaⁿtsjo' ñ'eⁿ tuiina' na seijndaa'ñe nquii Ty'ooots'om ndo' ñenqueⁿ s'aaⁿ juuna'.

¹¹ Mati nc'e na tyotseyu'ya ts'om Sara, meiiⁿ na jndā teinoom' xjeⁿ na nc'oom jnaaⁿ, ndo' mati nquii Abraham jndā tquieñeñ'eeⁿ, ty'oom Sara najneiⁿ na nnc'oom jnaaⁿ nc'e na tyotseyoom'm na tixotseitjooñe Ty'ooots'om na nntse-

icandaa'ñe ñ'loom na tso nnoom na nnts'aa. ¹² Nc'e na jeeⁿ ndya' tquieñe Abraham matseijomna' jom cha'cwijom cwii ts'oo. Saa meiiⁿ na ljo', tue'ntyjo na jndyendye nda ntseindacantyjoom cha'na jndyendye cancjoo na m'aⁿ tsjo'luee, oo cha'na tei' 'ndyoo ndaaluee, cwii na xocandaa nncuncho ts'aⁿ.

¹³ Cha'tsondye na^mm'aⁿl tjana meiiⁿ tîcato'ñoomna na jnda tso Ty'o^oots'om ndaana na nndaana, saa nc'e na tyola'yuya n'omna, nty'iaatquiana joona' na jnda tso Ty'o^oots'om na nndaana ndo' tyom'aⁿna na neiiⁿna ee jla'noⁿyana na la'xmaⁿna nn'aⁿ na cwe' m'aⁿyana ljooñe, cwe' cwiwino-myana tsjoomnancue. ¹⁴ Ndo' nn'aⁿ na cwilue na ljo', cwit'mooⁿndyeyuna na cwil'ueena cwii joo na tseixmaⁿna' tsjoomna. ¹⁵ Ee xeⁿ cwe' na tyeⁿ ñjom n'omna ndyuaa yuu na jnaⁿna, tijndei'na' na nnc'oolcwee'na jo'jo'. ¹⁶ Saa tyola'queeⁿ n'omna na lquiena cwii joo na yati yuu na m'aaⁿ Ty'o^oots'om. Jo' chii tijnaaⁿaⁿ na cwiluena na cwiluiiñê Ty'o^oots'om cwentaana, ee jnda seijn-daa'ñê cwii tsjoom yuu na nnc'omna.

¹⁷ Tue'ntyjo na ñe'caljeii Ty'o^oots'om chiuu ts'om Abraham ñ'eⁿñê. Jo' chii nc'e na matseyu'ya ts'oom ñ'eⁿñê, tjañ'oom jnaaⁿ na ñecwiiñe na nnts'aaⁿ ñ'eⁿñê cha'xjeⁿ cwila'cwjee nn'aⁿ quioo' na cwila't'maaⁿndyena Ty'o^oots'om. Ljoya ts'oom na s'aaⁿ naljo' ee ntyjii jndaa'ñê na jnda tso Ty'o^oots'om nnoom chiuu nnts'aa. ¹⁸ Ñ'oom na jnda tso nnoom: “Cantyja 'naaⁿl Isaac jeeⁿ ndya' jndyendye nda ntseindacantyjo' nnc'om.” ¹⁹ Ee sei'noⁿl Abraham meiiⁿ na cue' Isaac, saa waa najndeiⁿ na matseixmaⁿ Ty'o^oots'om na

nncwando'xco juu. Ndo' cantyja na seicandaa'ñê, maty'iomna' na to'ñomnaa'n'a^n jnaa^n, cha'cwijom na tue' tsa^n'ñee^n, jnda chii tando'nnda'.

²⁰ Mati tyotseyu'ya ts'om Isaac ñ'e^n Ty'o_ots'om. Ndo' tio'naa^n'ñe ntseinaa^n Jacob ñ'e^n Esaú cantyja 'naa^n^l ndyu na wjaa wjaatina'. ²¹ Mati Jacob tyotseyu'ya ts'oom ñ'e^n Ty'o_ots'om ee quia na mawaa xje^n na nncuee^n'e^n, seit'maa^n'ñê Ty'o_ots'om xje^n na tio'naa^n'ñê we ntseinda José cwe' ts'oom'l'eii cwin-tyjee'ñê. ²² Mati José tyotseyu'ya cwii ts'oom ñ'e^n Ty'o_ots'om. Quia na mancuee^n'e^n seineii^n ndaa nn'aa^n'a^n nn'a^n Israel na nncwji'l'cwe' Ty'o_ots'om jona ndyuua Egipto. Ndo' sa'ntjoom quia na nlui na ljo', c'oochona ndei' sei'ts'o 'naa^n'a^n.

²³ Ndo' mati nn'a^n na ndana Moisés tyola'y'u'ya n'omna ñ'e^n Ty'o_ots'om. Jo' chii jnda na tuiñê, tany'iuuna jom ndyee chi', ee tque^nna cwenta nchii cwe' mei^nquia ts'a^n ndana, mei^n tîcatyuena na sa'ntjom rey na cwje cha'tsondye yo'ndaa na na^n'nom. ²⁴ Ndo' mati nquii Moisés tyotseyu'ya ts'oom ñ'e^n Ty'o_ots'om. Ee quia na jnda tue'ntyjo choom'm tatinquiaañê na nlue nn'a^n na jom tsoñee^n yuscu jnda Faraón'ñee^n. ²⁵ Ee tjawee'ti ts'oom na matseijomñê ñequio nn'a^n na cwiluiindy cwentaa' Ty'o_ots'om meii^n wi' tyotjoomna, nchiiti na nntseijomñê cantyja 'naa^n^l jna^n na cwila'neii^n'ndye nn'a^n. ²⁶ Ee sei'n_oo^n'q^n na jndati tseixma^n'na' quia cwicalui'jnaa^n'ñe ts'a^n nc'e na matseixma^n cwentaa' Cristo, nchiiti na jnda la'xma^n s'om cajan ñequio nt'omche^n na jee^n cajnda na tyoniom Egipto quia jo'. Jom tyoque^n'tyee^n cwenta juu na jndati na nnc'o'ñoom na nñequiaa Ty'o_ots'om nnoom.

27 Ndo' nc'e na tyotseyiyu'ya ts'om Moisés, jlueeⁿeⁿ ndyuaa Egipto, meiⁿ tinquiaⁿ'aⁿ na matseiw'ii tyo na matsa'ntjom ndyuaa'ñeeⁿ jom, tî'ndiinc'uaa'ñê ee nty'iaaⁿ'aⁿ nquii na nñequiaa naya na nnaaⁿ'aⁿ. 28 Nc'e na tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'o^oots'om, tqueeⁿ xuee Pascua ndo' santjoom na cala'canda^aandye nn'aⁿ Israel niom' we ntyja ndyueel'a l'aana cha tintseicuee' ángel meiⁿcwii tsaⁿs'a na tuiiñejndyee w'aa'ñeeⁿ nda nn'aⁿ Israel. 29 Nc'e na tyola'yu'ya n'om nn'aⁿ Israel ñ'eⁿ Ty'o^oots'om, jo' chii teinomna Ndaaluee Wee na s'aana' cha'cwijom tyuaatcwii. Sa^a nn'aⁿ Egipto quia na l'ana na ljo', seitjomnnda'na' ndaa, mana tjana.

30 Macantyja 'naaⁿ na tyola'yu'ya n'om nn'aⁿ Israel, jo' chii taniaⁿljo' tsjoom Jericó tquiaana' jo nda^ana jnda na tyowintcoomndyena ndiocheⁿ tsjoom'ñeeⁿ ntquiee' xuee. 31 Mati sculjaa' Rahab tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'o^oots'om. Nc'e na teijneiⁿ nn'aⁿ Israel na ty'equeⁿ cwenta chiuu waa tsjoom'ñeeⁿ, jo' chii ticueeⁿeⁿ quia tj^a nn'aⁿ tsjoom'm na tyoola'yu'.

32 Ndo' cwaaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jotseinaⁿtya cantyja 'naaⁿ na cwila'yu'ya n'om ñ'eⁿ Ty'o^oots'om. Ee tileicju'naaⁿñena' na nntseinaⁿya cantyja 'naaⁿ Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, David, Samuel, ndo' ñequio joo profetas. 33 Ee na tyola'yu'ya n'om naⁿñeeⁿ ñ'eⁿ Ty'o^oots'om, jo' chii tyola'tyuii'na n'iaaⁿ nt'omcheⁿ ndyuaa, tju'cjena' naⁿñeeⁿ nacje 'naaⁿ nn'aⁿ Israel. Nt'omndye joona tyotsa'ntjomna nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ cantyja na maty'iomyana'. Nt'omndye joona na tyola'yu'na ñ'eⁿ Ty'o^oots'om jndaana na seicanda^añê ñ'oom'm

na jndā tsoom na nnts'aaⁿ. Ndo' juu Daniel na tyotseyiyu'ya ts'om ñ'eⁿ Ty'oōts'om, jndyaañê na tícatquii liom jom quia tuee' nn'aⁿ jom ts'om tsue'w'aa quioo'ñeeⁿ, ³⁴ ndo' nt'omndye joona nc'e na tyola'yu'ya n'omna, jo' chii tícwjēna quia tioom nn'aⁿ joona ntom' na waljoo'cheⁿ na jmeiⁿ chom, jlui'n'maaⁿndyena. Nt'omndye joona jndyaandyena quia teijndaa' na nla'cwjee nn'aⁿ joona ñequio xjo. Ndo' nt'omndye naⁿñeeⁿ na ñeteiwiina s'aana' na tco'yana' joona nc'e na tyola'yu'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'oōts'om. Ndo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ jndaana na jeeⁿ jndāna quia tyowaa ndia', hasta jleintyjona meiⁿcheⁿ sondaro nc'e na tyola'yu'ya n'omna ñ'eⁿñê. ³⁵ Nt'om yolcu nc'e na tyola'yu'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'oōts'om, tando'nnda' nn'aaⁿna na jndā tjā.

Saa nt'om nn'aⁿ na tyola'yu'ya n'omna ñ'eⁿñê, l'a nn'aⁿ na tjanioomndyena ñequio na cwajndii tyoquiina' joona. L'ona meiiⁿ tyolue naⁿñeeⁿ ndaana na ndyaandyena xeⁿ nntjeii'ndyena cantyja 'naaⁿaⁿ. Ee jla'noⁿna meiiⁿ na nncwjēna, saa ntyjaa' n'omna na nlcwinnda'na na xcweti na nnta'ndo'na ñ'eⁿñê. ³⁶ Ndo' nt'om nn'aⁿ jeeⁿ tyolajnaaⁿ nn'aⁿ joona na quit'maⁿ n'omna Ty'oōts'om, nt'om tyola'seiyaya nn'aⁿ jnaaⁿ na tyolayu'ya n'omna ñ'eⁿ jom, ñ'eeⁿndyena na tyochu'tyeⁿndye l'uaancjo ndo' ñ'eeⁿndyena na tyotioom nn'aⁿ joona l'aancjo. ³⁷ Ndo' nt'om nn'aⁿ na tyola'yu'ya n'omna, tyola'cwjee nn'aⁿ joona ñ'eⁿ ljo'. Nt'om joona toⁿndyexcwēna l'a nn'aⁿ ñ'eⁿ xjo sierra, oo ñ'eⁿ xjo espada. Nt'omndye joona cwe' ntjaⁿ canmaⁿ ñequio ntjaⁿ canch'ioo tyocwee'na. Tyom'aⁿna na nty'iaandyēñ'eⁿna, wi'

tyotjoomna ndo' cwajndii tyol'a nn'aⁿ ñ'eⁿndyena.
³⁸ Nn'aⁿ tsjoomnancue meiⁿchjoo ticala'xmaⁿna
na nnc'om naⁿñeeⁿ quii'ntaaⁿna, cwe' jnaaⁿ jo'
joona meiⁿ cwe' tijndaa' yuu nnc'omna, aa quii'
ntsjo, aa ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'om, aa quii'
lue'ljo' ñequio lue'ndyuaa. ³⁹ Cha'tsondye naⁿm'aⁿ
na tyola'yuya n'omna ñ'eⁿ Ty'o^oots'om jndaa'
na tjawee' ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyena. Saa tícandaana
ñ'oom na jndaⁿ tsoom ndaⁿna na nnts'aaⁿ, ⁴⁰ ee
waa cwii na yati na jndaⁿ seiⁿjndaa'ñe Ty'o^oots'om
na nla'xmaaⁿya cha ñequii'cheⁿ nla'xmaⁿna na
candaⁿndyena ñ'eⁿndyo.

12

Canty'iaatyaaⁿ nnom Jesús

¹ Jeeⁿ t'maⁿ tmaaⁿ naⁿñeeⁿ na jndaⁿ
t'mo^ondyena na cwila'yuya n'omna ñ'eⁿ
Ty'o^oots'om. Jo' chii catjei'ndyo cantyja 'naaⁿ cwii
cwii nnom na matseitsaaⁿñena' na tsantyjooya
cantyja 'naaⁿaⁿ ndo' mati cantyja 'naaⁿ jnaⁿ
na maju'tya'na' jaa. Ñequio na t'maⁿya n'o^onya
cjoo' n'o^onya na nntsantyjooya naxeⁿ Jesucristo.
² Ñequii'cheⁿ canty'iaatyaaⁿya nnom Jesús ee
cantyja 'naaⁿ jom cwinaⁿ na cwila'yuya n'o^onya
ñ'eⁿ Ty'o^oots'om ndo' juu jo' nntseicandaⁿñena'
cantyja 'naaⁿ jom. Cwajndii tjoom na ty'oom
nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ, saa ticwjaa'ñe cwenta
na seiⁿjnaaⁿna' jom na tueeⁿeⁿ jo' ee ntyjiicheeⁿ
xeⁿ jndaⁿ teinom nawi'ñeeⁿ, nnc'oom na neiiⁿeⁿ.
Jndaⁿ jo' tjawacatyeeⁿ ntyjaa' tio 'naaⁿ Ty'o^oots'om
ntyjaya.

³ Jo' chii c'oom'ya n'om'yo' cantyja 'naaⁿ na s'aa Jesús na tyotsei^quii ts'oom ñequio nn'aⁿ jnaⁿ na tyo'oo nacjoom'm cha tila'nch^queeⁿndyo' meiⁿ ticantycwii na t'maⁿ n'om'yo' na wi' na cwiwinom'yo'. ⁴ Ee meiiⁿ na cwila'jnda'yo' nacjoo jnaⁿ, saa tyootjom'yo' na nla'cwjee nn'aⁿ 'o. ⁵ ¿Aa jnda tsuu' n'om'yo' ñ'oom na matseijndo' Ty'o^ots'om n'om'yo' na cwiluiindyoy' ntseinaaⁿ? Ee naquii' n'oom'm na teiljeii matsona':

'U jndaaya, tintiom ts'om' quia macwja'
Ty'o^ots'om 'u,

tintycwii na t'maⁿ ts'om' quia matseitaaⁿaⁿ 'u.

⁶ Ee matseijn^ooⁿoⁿ n'om nn'aⁿ na wi' ts'oom, ndo' ts'aⁿ na macwjaa'ñê cwentaaⁿaⁿ na cwiluiiñe jnaaⁿ, matseiseiiⁿeⁿ tsaⁿñeeⁿ.

Luaa' ñ'oom tso Ty'o^ots'om. ⁷ Jo' chii cala'quii n'om'yo' quia matseiseiiⁿeⁿ 'o ee na nl'a'yo' naljo' m'moⁿna' na macwjaa'ñê na 'o cwiluiindyoy' ntseinaaⁿ, ¿aa m'aaⁿ 'ñeeⁿ tiqui'maⁿ jnda? ⁸ Ee xeⁿ tiqui'maⁿ Ty'o^ots'om 'o cha'xjeⁿ quich'eeⁿ ñequio nt'omcheⁿ ntseinaaⁿ, ma'moⁿna' na nchii ntseinaaⁿ 'o, la'xmaⁿyo' nn'aⁿ na tijndaa' tso-tyena. ⁹ Ee quia ñet'o^onya na nch'uundyoy, tyo'maⁿ lotyaaya jaa saa tyotue'ndyocjaa ndaana. Ndo' na luaa', chiuuti nntue'ndyocjaa jo nnom Tsotyaaya na m'aaⁿ cañoom'luee cha nntandoo'a cantyja 'naaⁿaⁿ. ¹⁰ Nquiee lotyaaya cantyjati na jla'noⁿna tyo'maⁿna jaa quia na tcaⁿna', ndo' mati nquii Ty'o^ots'om ma'maaⁿ jaa cha nlco'yana' jaa ndo' na nlqueⁿna' na lju' n'o^o cha'xjeⁿ nqueⁿ. ¹¹ Ñ'oom na mayuu' ticjaawee' n'o^onya quia matseiseiiⁿeⁿ jaa, wi' nquiuuya, saa xeⁿ cwila'no^oa chiuu waa na

ñeca'mooⁿ ndaaya, nntantyjooⁿya na ya m'aaⁿya jo nnoom.

Teincuu' na nts'oq ts'aⁿ na macwaⁿ Ty'oqts'om jom

¹² Jo' chii yuu na teijndyaa luee'yo' ñequio ndei'cantye'yo', c'om'yo' na jnda'yo'. ¹³ Cala'jnda'yo' na nnc'om'yo' nato yuu cha juu ts'aⁿ na jnda' t'uoo x'ee ndaa nlco'xcwena' jom, meiⁿ ticwinioom'm.

¹⁴ Cjoo' n'om'yo' na tinc'om'ndiaa'ndyo' ñequio meiⁿcwii ts'aⁿ. Mati c'om'yo' na lju' n'om'yo' jo nnom Ty'oqts'om, ee ts'aⁿ na ticatseixmaⁿ na lju' ts'om, tixocuee' na m'aaⁿ. ¹⁵ Queⁿndyo'ya'yo' cwenta na tjaa' ñeeⁿ 'o na titseijomñe cantyja 'naaⁿ naya na matseixmaⁿ Ty'oqts'om, tints'aana' na nntseijomna' tsaⁿñeeⁿ cwii ts'oq na jana' na matsei'ndaa'na' nn'aⁿ xeⁿ nleil'uee'ndyena juuna', hasta nndaq nncwjena. ¹⁶ Meiⁿcwiindyoy' 'o tinc'oom'ñe ñequio cwiicheⁿ ts'aⁿ na cwe' luaa' meiⁿ ticats'aa ts'aⁿ na ticajnda ntyjeeⁿ joo naya na seijndaa'ñe Ty'oqts'om cha'xjeⁿ s'aa Esaú, ee na jom tuiñejñeeⁿ, jo' chii we ndii' 'naaⁿ tso-tyeeⁿ nnaaⁿaⁿ saq cwe' cwii nantquie ñ'eⁿ seijndyooñê juu naya'ñeeⁿ. ¹⁷ Ndo' manquiu'yo' na ndanquia quia na tcaaⁿ na catio'naaⁿñe tso-tyeeⁿ jom, t'icatseyu' tso-tyeeⁿ. Taticatseichuii' tso-tyeeⁿ ñ'oom na tso meiⁿ na jeeⁿ tyot'ioom.

¹⁸ 'O tyootjom'yo' cha'na tjoom nn'aⁿ Israel. Jona ty'entyjaa'na sjo Sinaí quia tquiaa Ty'oqts'om ljeii naqui ndaana. Juu sjo'ñeeⁿ tyowaa chom na tyo'oowandii'ndye. Quia waa cwe' na jooⁿñe, quia waa jaaⁿ ntom ndo' jndeiit' tyom'aaⁿ jndye, ¹⁹ meiⁿ tyoondye'yo' jndyee'

ntu na tyondye naⁿñeeⁿ meiⁿ jndyee' nquii Ty'oots'om. Quia na jndye naⁿñeeⁿ jñeeⁿeⁿ, l'ana ty'oo na tintseineiⁿtyeeⁿ ndaana. ²⁰ Ee tileicala'ñ'oom'ndyena ñ'oom na sa'ntjom Ty'oots'om, na tsoom: “Meiⁿ ts'aⁿ ndo' meiⁿ quioo', xeⁿ nnto' na nncjaawa sjowaañe, cala'cwje'yo' joo ñ'eⁿ ljo' oo ñ'eⁿ lantsa.” ²¹ Juu na teitquioo' ndaana, jeeⁿ cwajndii seicaty'uena' hasta tso nquii Moisés: “Cwiteindyo na jeeⁿ macaty'ua.”

²² Saa 'o cwila'candyoo'ndyo' na m'aaⁿ Sjo Sión, tsjoom' nquii Ty'oots'om na wando', juu Jerusalén na m'aaⁿna' cañoom'luee, ndo' m'aⁿ meiⁿ meiⁿcheⁿ ángeles na cwila'jomndyena na cwila't'maaⁿndyena jom, ²³ Cwila'candyoo'ndyo' na m'aⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na cwiluiindyena cwentaa' Ty'oots'om na jnda teiljeii ncueena libro cañoom'luee. 'O cwila'candyoo'ndyo' na m'aaⁿ nqueⁿ na cwiluiñê na macu'xeeⁿ cha'tsondye nn'aⁿ, cwila'candyoo'ndyo' na m'aⁿ espíritu na laxmaⁿ nn'aⁿ na jnda tqueeⁿ na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿna. ²⁴ 'O cwila'candyoo'ndyo' na

m'aaⁿ Jesús na seijndaa'ñê ñ'oomtyeⁿ xco, 'o cwila'candyoo'ndyo' na m'aaⁿ niom' na maqueⁿlju'na' jaa, na juuna' yati waa ñ'oom cantyja 'naaⁿna', nchiiti nioom' Abel na tcwe'.

²⁵ Jo' chii cal'andyo' cwentaa na nchii na ticala'ñ'oom'ndyo' nqueⁿ na matseineiⁿ ndaaya. Ee xeⁿ tîcandyaandye naⁿñeeⁿ na jndyena na seineiⁿ Ty'oots'om ndaana xjeⁿ ljoocheⁿ tsjoomnancue, majndeiticheⁿ jaa na cwindyaa na matseineiⁿ nqueⁿ na m'aaⁿ cañoom'lueecheⁿ, tixocandyaandyo. ²⁶ Xjeⁿñeeⁿcheⁿ jndyee'

Ty'oots'om s'aana' na teincwii' tyuaa saa je' matsoom: “Cwiicheⁿ cwii ndii' nchii cwe' nntseiteincwii'a tyuaa, mati tsjo'luee.”
 27 Ñ'oom'ñeeⁿ “cwiicheⁿ cwii ndii'” ma'moⁿna' na nquiñooⁿ tsjoomnancue ñequio tsjo'luee na tqueeⁿ cha nljoo'ndyetyeⁿ cha'tso na maqueeⁿ na tixocateincwii'na'. 28 Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om na cwila'jomndyo, tjaa'naⁿ cwii nnom na nntseiteincwii'na' juuna'. Cwa quiaaya na quianl'uaaⁿ'aⁿ cantyja 'naaⁿ jo' ndo' cala't'maaⁿ'ndyo jom ñequio na xcwee' n'ooⁿya ndo' mati ñequio na jnda nquiuyu. 29 Ee nquii Ty'oots'om na cwila't'maaⁿ'ndyo, cwiluiñê chom na matseindyeeñena' cha'tso.

13

Nmeiiⁿ nncjaawee' ntyjii Ty'oots'om ñeⁿndyo

1 Ñequii'cheⁿ c'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo' na cwila'yu' nc'e cwiluiindyoy' na nn'aa'ndyo'.

2 Tintsuu' n'om'yo' na nntei'xe'yo' nn'aⁿ na cwila'yu' na cwe' cwiquieya na m'aⁿ'yo'. Ee nt'om nn'aⁿ na jnda ñel'a na ljo', maángeles jnda ñetei'x'eena, meiiⁿ ticaliuna na ljo'.

3 Cjaañjoom' n'om'yo' nn'aⁿ'yo' na cwila'yu' na m'aⁿna w'aancjo. C'oom' n'om'yo' cantyja 'naaⁿna na cha'cwijom ncjo'yo' m'aⁿ'yo' jo' jo' ñeⁿndyena, mati cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na wi' cwiwinomna na cha'cwijom nncjo'yo' wi' cwiwinom'yo'.

4 Cala'canda'yo' cantyja na tma'co'yo'. Nquii tsaⁿs'a c'oom na macanda ñequio scoom'm. Nquii yuscu macanda c'oom ñequio saaⁿ'aⁿ. Quia jo' m'aⁿ lju'na jo nnom Ty'oots'om cantyja na m'aⁿna

na we ca'na. Ee nncu'xeeⁿ joo nn'aⁿ na cwe' cwim'aⁿya ñequio nc'iaa.

⁵ Tila'queeⁿ n'om'yo' s'om. Caljoya n'om'yo' cwanti na cwileiñ'om'ti'yo'. Ee manquiti Ty'oots'om jnda_u tsoom: “Tijoom nntseitjo_o na ññequiaya na macaⁿna' 'u. Tijoom 'ndiya 'u.”

⁶ Manc'e na luaa' cwiñ'o_ont'maaⁿndyo_o n'o_onya na cwila'jomndyo_o na cwil'uuya ñ'oom na tso juu ts'aⁿ na seiljeii Salmos. Tsoom:

Nquii Ta Ty'oots'om mateijneiⁿ ja.

Jo' chii tixocaty'ua_u ljo' cwii nnom na nnda_u nnts'aa ts'aⁿ ñ'eⁿndyo_o.

⁷ Cjaañjoom' n'om'yo' nquiee nn'aⁿ na ñetuiitquiendye na tyot'mooⁿna ñ'oom' Ty'oots'om ndaa'yo'. C'oom' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ na tyola'canda_undyena ndo' cala'yuya n'om'yo' ñ'eⁿñê cha'xjeⁿ tyol'a joona.

⁸ Jesucristo ñecwii xjeⁿ cwiluiiñê xuee wja, je' ndo' cha'tsoti ndyu. ⁹ Tiñequiandyo' na nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na ñomquiiana' na cwiñequia nn'aⁿ na nnc'oochoondyena' 'o xjeⁿ 'naaⁿna'. Ee xcweti na nntsanajnda_uaya cantyja 'naaⁿ naya na mat-seixmaⁿ Ty'oots'om, nchii cwe' aa cwicwaa'a oo aa ticwaa'a cwii nnom nantquie, ee joo jo' meiⁿ ticateijndeina' nn'aⁿ jo nnoom.

¹⁰ 'O manquiuyo' naquii' wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos waa tio yuu na cwindye'ntjom ntyee. Cwicwa'na cantyja 'naaⁿ jo', saa_u jaa xuii', cwila't'maaⁿndyo_o cantyja na jñoom Cristo ts'oom'naaⁿ, juuna' tseixmaⁿna' tio cwentaaya, ndo' nquiee ntyee'ñeeⁿ, tila'xmaⁿna na nlcwa'na cantyja 'naaⁿna'. ¹¹ Juu tyee na tyoluiitquieñe na tyoch'ee ts'iaaⁿ wats'om

'naaⁿ nn'aⁿ judíos, tyojaachom nioom quioo' na jnda seicwjeⁿ. Tyojaaqueⁿeⁿ ñ'eⁿ juuna' naquii' cuarto na tjacantyja na lju' tseixmaⁿ, cha ndaā nntseit'maⁿ ts'om Ty'oōts'om jnaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ judíos. Saā jo ndo' nnom tsjoom tyola'coñ'eⁿna joo quioo'ñeeⁿ. ¹² Jo' chii mati Jesús tquiaañê na jla'cuee' nn'aⁿ jom jo ndo' nnom tsjoom Jerusalén. Tioo nioom'm jo' jo' cha queⁿlju'na' jaa jo nnom Ty'oōts'om. ¹³ Manc'e jo' catsaaya na m'aaⁿ Jesús nnom tsjoom na cwila'jomndyō juu na jlui'jnaaⁿñê. ¹⁴ Saā jaa na m'aaⁿya tsjoomnancuewaañe, tjaa'naⁿ cwii tsjoom na m'aaⁿtyeⁿna' yuu ya nnc'oōⁿtyaaⁿya. Jaa cwil'uaatcuundyō juu tsjoom na quia nncwjee'. ¹⁵ Jo' chii ñequii'cheⁿ la'xmaaⁿya na cala't'maaⁿndyō Ty'oōts'om cantyja 'naaⁿ Jesucristo, cwii na jeeⁿ cjaawee' ntyjeeⁿ na nl'uuya: Caluiit'maⁿndyu'. ¹⁶ Tintsuu' n'om'yo' na nl'a'yo' naya nt'omcheⁿ nn'aⁿ. Cateijndei'yo' nt'om nc'iaa'yo' 'naⁿ na matsei'tjoona' joona. Ee na mach'ee ts'aⁿ nmeiⁿ jndati ntyjii Ty'oōts'om, nchiiti quia matseicuee' ts'aⁿ quioo' na matseit'maaⁿñe jom.

¹⁷ Cala'candāa'ndyo' ndaā nn'aⁿ na cwiluiitquiendye jo ndaā'yo'. Cala'ñ'oom'ndyo' na cwitsa'ntjomna ee cwiqueⁿna cwenta cantyja 'naaⁿyo' ndo' ññequiana cwenta nnom Ty'oōts'om cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na cwil'ana. Na nla'candāa'ndyo' jo ndaāna nquioo na neiiⁿna ts'iaaⁿ na cwil'ana, nchii na nnc'omna na chjoo' n'omna.

¹⁸ Calaneiⁿyo' nnom Ty'oōts'om cantyja 'naaⁿyâ. M'aaⁿyâ na titia nquiuuyâ jo nnom

ndo' l'ue n'oo₂nyâ na ñequii'cheⁿ cal'aayâ cha'tso cha'xjeⁿ na maty'iomyana'. ¹⁹ Cataⁿ'yo' nnom Ty'o₂ots'om na ñnequiaaⁿ na tyuaa' nnda₂ nncjocandoo'nnda'a 'o.

Naya na macaⁿ ts'aⁿ na seiljeii cartawaañe

²⁰ Nquii Ty'o₂ots'om na mañequiaaⁿ na meiⁿcwii ñomtiuu tic'o₂nyâ jo nnoom, na tquiaaⁿ na tando'xco Ta Jesucristo, nqueⁿ na cwiluiinê na mateix'eeⁿ canmaⁿ ntsmeiiⁿ'eⁿ na tqueⁿtyeeⁿ ñ'oomxco ñ'eⁿ nioom'm, ²¹ quiaaⁿ cha'tso na macaⁿna' 'o cha nla'xmaⁿ'yo' na canda₂'ndyo' jo nnoom na nl'a'yo' yuu na l'ue ts'oom. Cats'aaⁿ ñequiondyô yuu na l'ue ts'oom nc'e Jesucristo. Ñequii'cheⁿ catseit'maaⁿ'ñena' jom. Caluii na ljo'.

²² 'O nn'aⁿya na cwilayu'yo', macaⁿa na candye'yo' ñ'oommeiⁿ na mañequiaana' na t'maⁿ n'om'yo'. Ee chjoowi' ñ'oomwaañe na matseicwanoⁿya na m'aⁿ'yo', titco juuna'. ²³ Caliu'yo' na m'aaⁿcandyaañe juu nn'aaⁿya Timoteo. Xeⁿ nleityuaaⁿ'aⁿ na nncwjee'cañoom ja, nntsaaya ñe'cwi ñ'eⁿñê quia na jocandoo'a 'o.

²⁴ Candu'yo' na xmaⁿndye cha'tso nn'aⁿ na cwiluiitquiendye tmaaⁿ na cwitjomndyo'. Mati xmaⁿndye cha'tso nn'aⁿ na cwiluiindyewentaa' Ty'o₂ots'om jo' jo'. Joo nn'aⁿ ndyuua Italia na cwila'yu' cwila'cwanomna na xmaⁿndyo'.

²⁵ Quiaa Ty'o₂ots'om na canda₂' na nto'ñoom'yo' naya na matseixmaaⁿ.

Ñ'oom xco na tq^en ty'o^ots'om cantxja 'naa'
Jesucristo
New Testament in Amuzgo, Guerrero
(MX:amu:Amuzgo, Guerrero)

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Guerrero Amuzgo (Amuzgo, Guerrero)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Amuzgo, Guerrero

amu

Mexico

Copyright Information

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Amuzgo, Guerrero

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2024-02-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

3a693cf5-26ad-5db1-89e8-29e6d3f52b61